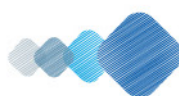

Sundimi i Ligjit në kontekst të anëtarësimit në BE

— dokument tremujor —

Janar - Mars 2023

Instituti
për
politikë
evropiane.
Shkup

Ky projekt finansohet nga Bashkimi Evropian

Sundimi i Ligjit në kontekst të anëtarësimit në BE

Përmbledhje tremujore janar - mars 2023

Botues:

Instituti për politikë evropiane - Shkup

Për botuesin:

Dr. Simonida Kacarska

Redaktorët:

Dr. Simonida Kacarska
Dr. Ardita Abazi Imeri

Autorë:

Angela Delevska
Angel Mojsovski
Beba Zhagar
Naum Lokoski

Përkthim nga gjuha angleze në gjuhën shqipe:

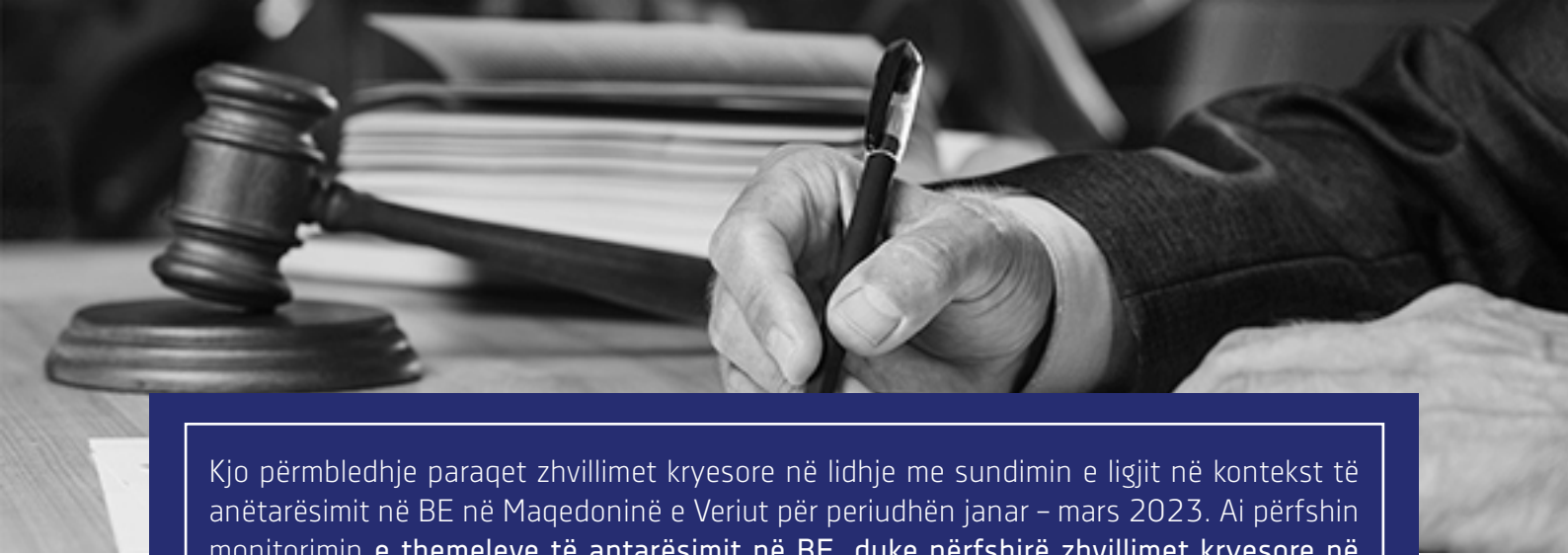
Blerina Starova Zlatku

Dizajn grafik:

Relativ

Shkup, 2023

Ky raport është përgatitur në kuadër të projektit "Ndërtojmë urë për një të ardhme të përbashkët: Sundimi i së drejtës në drejtim të aderimit në BE", i financuar nga Bashkimi Evropian. Përmbajtja e këtij dokumenti është përgjegjësi e vetme e autorëve dhe assesi nuk mund të konsiderohet se i përfaqëson qëndrimet dhe pikëpamjet e Bashkimit Evropian.

Kjo përmbledhje paraqet zhvillimet kryesore në lidhje me sundimin e ligjit në kontekst të anëtarësimit në BE në Maqedoninë e Veriut për periudhën janar – mars 2023. Ai përfshin monitorimin e themeleve të antarësimit në BE, duke përfshirë zhvillimet kryesore në funksionimin e institucioneve demokratike, reformën e administratës publike dhe kapitullin 23: Gjyqësori dhe të drejtat themelore.

Zhvillimet kryesore

- » Parlamenti ratifikoi marrëveshjen për FRONTEX, e cila do të hyjë në fuqi më 1 prill, 2023;
- » Qeveria u rikonstrua në fillim të këtij viti. Në fund të shkurtit dhe fillim të marsit, Aleanca për Shqiptarët hyri në mazhorancën qeverisëse; Kuvendi zgjodhi katër ministrat e rinj dhe zëvendësit e tyre;
- » Në raportin e fundit Liria në Botë 2023, Maqedonia e Veriut shënoi 68 pikë dhe renditet si një vend pjesërisht i lirë, ngjashëm me vitin e kaluar, kur totali i pikëve ishte 67 pikë;
- » Nënshkrimi i kontratës për ndërtimin e Korridoreve 8 dhe 10 me 'Behtel dhe Enka' ka ngritur shumë shqetësime tek publiku dhe komuniteti ekspertë. Prokuroria Publike për Krimin e Organizuar hali një lëndë në lidhje me kompanitë e përzgjedhura për mbikëqyrjen e projektit;
- » Lidhur me ndryshimet kushtetuese të kërkuara për hapjen e Klasterit të Parë në negociatat e anëtarësimit me BE-në, Qeveria ngriti një komision pune në Ministrinë e Drejtësisë për të hartuar ndryshimet. Partia kryesore opozitare VMRO-DPMNE refuzoi të marrë pjesë në këtë grup;
- » Qeveria paraqiti një propozim për modele për përfshirjen e organizatave të shoqërisë civile në negociatat e anëtarësimit në Bashkimin Evropian;
- » Në fillim të vitit filloi zbatimi i detyrueshëm i sistemit të administrimit të lëndëve në prokuroritë publike;
- » Këshilli Gjyqësor konstatoi se ekipet gjyqësore për lëndët "Target-Kalaja" dhe "Trezor" nga Gjykata e Apelit e Shkupit kishin bërë lëshime dhe në mënyrë të pajustificueshme i kishin vonuar rastet, duke shkelur kështu afatet ligjore. Shqyrtimi nëse ka baza për përgjegjësi për gjyqtarët do të vazhdojë; Paralelisht, Gjykata e Apelit e Shkupit konfirmoi lirimim të njëjtit të pandehur në rastin 'Tortura' dhe zëvendësoi dënimin me burg për 'Parcelat në Vodno' me dënim me kusht. Përveç kësaj, me shtyrjen e seancës më 30 mars për shkak të mungesës së një pjese të madhe të palëve, rasti 'Titanik 2' u parashkrua;
- » Së fundi, Këshilli Gjyqësor filloi me zbatimin e kriterëve të reja për përzgjedhjen e gjyqtarëve në gjykatat e larta dhe përzgjedhjen e kryetarëve të gjykatave pas vlerësimit të paparalajmëruar të kandidatëve për gjyqtarë dhe kryetarë të gjykatave;
- » Duke vendosur një dualitet në rregullimin e bazës së pagës të personave të zgjedhur dhe të emëruar, Gjykata Kushtetuese shfuqizoi nenet, të cilat deri më tani përcaktonin një shumë të caktuar fikse si bazë për përcaktimin e pagave të zyrtarëve. Mbetet në fuqi neni sipas të cilit paga mesatare e paguar në vitin e fundit sipas Entit Shtetëror të Statistikave merret si bazë duke shumëzuar bazën me koeficientin e përcaktuar dhe duke e rritur atë sipas përqindjes së përvojës së punës, nga 2.2. deri në 4.5 për qind. Kjo bën të mundur rritjen e pagave të zyrtarëve shtetërorë deri në 78 për qind;
- » Maqedonia e Veriut u rendit në vendin e 85 në botë me 40 pikë indeksi në "Indeksin e Transparency International" të fundit për perceptimin e korrupsionit;
- » Ndryshimet e shumëpritura në Kodin Penal u miratuan në shkurt;
- » Në seancën e saj të 118-të, Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut shqyrtoi dhe miratoi planin e veprimit për realizimin dhe zbatimin e Strategjisë Kombëtare për Barazi dhe Mosdiskriminim 2022-2026;
- » Në janar, Ministri i Punës dhe Politikës Sociale, Ministri i Shëndetësisë dhe Ministri i Arsimit dhe Shkencës nënshkruan Rregulloren për Vlerësimin Funkcional të Fëmijëve dhe të Rinjve me Aftësi të Kufizuara;
- » Pas reagimeve të organizatave bujqësore dhe OJQ-ve të tjera që i mbështesin ato për problemin sistematik të mungesës së pushimit të lindjes me pagesë për gratë që punojnë në sektorin bujqësor, Qeveria miratoi një program për të ofruar sigurim social për këto gra.

Lista e shkurtesave

ASHMAA	Agjencia e Shërbimeve Mediatike Audio dhe Audiovizive
SHGM	Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë
AGJPP	Akademia për Gjyqtarë dhe Prokurorë Publikë
PTHPNKOK	Prokuroria Themelore Publike për Ndjekjen e Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit
KPMD	Komisioni për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Diskriminimi
OSHC	Organizatata e shoqërisë civile
KEDNJ	Konventa Evropiane e të Drejtave të Njeriut
GJEDNJ	Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut
EPI	Instituti i Politikave Evropiane
BE	Bashkimi Evropian
FRONTEX	Agjencia Evropiane e Kufirit dhe Rojes Bregdetare
LGBTI	Komunitetet lezbike, homoseksuale, biseksuale, trans dhe interseksuale
KEMM	Këshilli për Etikë në Media në Maqedoni
MASH	Ministria e Arsimit dhe e Shkencës
MPJ	Ministria e Punëve të Jashtme
MSHIA	Ministria e Shoqërisë së Informacionit dhe Administratës
MPPS	Ministria e Punës dhe Politikës Sociale
MPB	Ministria e Punëve të Brendshme
MD	Ministria e Drejtësisë
NDI	Instituti Demokratik Kombëtar
OJQ	Organizata joqeveritare
ASK	Agjencia e Sigurisë Kombëtare
ODIHR	Zyra për Institucionet Demokratike dhe të Drejtat Njeriut
OECD	Organizata për Bashkëpunim dhe Zhvillim Ekonomik
OSBE	OSBE - Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë
RAP	Reforma e Administratës Publike
AMDP	Agjencia për Mbrojtjen e të Dhënave Personale
PP	Zyra e Prokurorisë Publike
ESHR	Enti Shtetëror për Revizion
KSHPK	Komisioni Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit
KSHZ	Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve
SIGMA	Mbështetje për Përmirësimin e Qeverisjes dhe të Menaxhimit
PSP	Prokuroria Publike për ndjekjen e veprave penale që lidhen dhe dalin nga përmbajtja e përgjimit të paligjshëm të komunikimeve (Prokuroria Speciale Publike)
SPGM	Sindikata e Pavarur e Gazetarëve dhe Punonjësve Mediatik
TAIEX	Instrumenti i Asistencës Teknike dhe Shkëmbimit të Informacionit të Komisionit Evropian
VMRO-DPMNE	Organizata e brendshme revolucionare maqedonase – Partia Demokratike për Unitetin Kombëtar Maqedonas

Përmbajtja

Funksionimi i institucioneve demokratike	6
Zgjedhjet	7
Parliament	7
Qeverisja	8
Shoqëria Civile	11
Mbikëqyrja civile e sektorit të sigurisë/inteligjencës	12
Reforma e Administratës Publike	12
Kapitulli 23	13
Funksionimi i gjyqësorit	14
Dokumentet strategjike.....	14
Organet drejtuese.....	14
Pavarësia dhe paanshmëria	15
Llogaridhënia	15
Profesionalizmi dhe kompetenca	17
Cilësia e drejtësisë	19
Efikasiteti	20
Lufta kundër korrupsionit	22
Komisioni Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit.....	22
Prokuroria Publike	23
Kuadri ligjor	24
Të drejtat themelore.....	25
Jurisprudenca e Gjykatës Evropiane për të Drejtat Njeriut	25
Avokati i Popullit	25
Godinat e burgut dhe të paraburgimit.....	26
Mbrojtja e të Dhënave Personale	28
Liria e shprehjes.....	28
Sulmet ndaj gazetarëve.....	29
Grupet e cenueshme dhe parimi i mosdiskriminimit	30
Gjinia.....	32
LGBTI + ...	34

Funksionimi
i institucioneve
demokratike

Zgjedhjet

Komisioni Shtetëror Zgjedhor (KSHZ) ka filluar procedurën për themelimin e Qendrës për Trajnim Zgjedhor, e cila do të fillojë të funksionojë nga pranvera e vitit 2024. Ideja për këtë qendër erdhi pas kryerjes së një studim fizibiliteti për krijimin e një qendre të tillë trajnimi, gjatë së cilës u diskutua me përfaqësuesit e disa palëve të interesit, autoritetet zgjedhore, KSHZ, autoritetet zgjedhore komunale, këshillat zgjedhorë, trajnerët e certifikuar të KSHZ-së dhe përfaqësuesit e jashtëm të partive politike, OSHC-ve dhe mediave.¹

Qëllimi i kësaj qendre, përveç ofrimit të trajnimeve, do të jetë edhe kryerja e hulumtimeve për nevojat e publikut, të cilat do të përfshinin pikëpamje krahasuese të aspekteve të ndryshme të procesit zgjedhor, siç janë modelet për votim jashtë vendit dhe përdorimi i teknologjisë zgjedhore.²

Në mes të marsit, Ministria e Drejtësisë, së bashku me NDI në Maqedoninë e Veriut, organizuan një konferencë për të diskutuar reformat zgjedhore, duke përfshirë rekomandimet e Zyrës së OSBE-së për Institucionet Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut (ODIHR), së bashku me përfaqësuesit e 15 partive politike, institucioneve shtetërore, komunitetit akademik, shoqërisë civile dhe organizatave ndërkombëtare.³

Parlament

Në fillim të vitit, Këshilli Kombëtar për Integritet Evropian zhvilloi një seancë ku Ambasadori i Mbretërisë së Suedisë paraqiti programin dhe prioritetet e Presidencës Suedeze me Këshillin e Bashkimit Evropian për janar-qershor 2023. Në seancë janë diskutuar sfidat që shtrihen përpara për vend në drejtim të integritetit evropian, dinamika e reformave, sundimi i ligjit, krimi i organizuar dhe korrupsioni, siguria e Bashkimit gjatë agresionit aktual rus në Ukrainë, siguria e përbashkët dhe politika e jashtme, që kanë të bëjnë me inflacionin e lartë dhe çmimin e energjisë që prek drejtpërdrejt qytetarët dhe kompanitë.⁴

Në shkurt, Parlamenti ratifikoi marrëveshjen për FRONTEX.⁵ Marrëveshja me Maqedoninë e Veriut u nënshkrua më 26 tetor, 2022, dhe do të hyjë në fuqi më 1 prill, 2023.⁶

1 'Gugučevska për AIM: KSHZ është duke punuar në themelimin e Qendrës për Trajnim për Zgjedhje, e cila duhet të fillojë të funksionojë deri në pranverën e vitit 2024 (Гугучевска за МИА: ДИК работи на формирање Центар за обуки за избори, што треба да почне да функционира до пролетта 2024)', *AIM - Agjencia Informative e Maqedonisë*, 21 janar 2023, <https://bit.ly/3MbFMCh>.

2 Ibid.

3 'Lloga: U bëj thirrje të gjitha partive politike, me konsensus, të miratojmë një kod të ri zgjedhor (Лоба: Ги повикувам сите политички партии, со консензус да донесеме нов Изборен законик)', *Faqja zyrtare e Ministrisë së Drejtësisë*, 14 mars 2023, <https://pravda.gov.mk/vest/6488>.

4 'Sesioni i KKIE: U paraqitën Prioritetet e Presidencës Suedeze me BE-në (Седница на НСЕИ: Презентирани приоритетите на шведското претседателство со ЕУ)', *Faqja Zyrtare e Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 9 janar 2023, <https://www.sobranie.mk/ns-newsarticle-sednica-na-nsei-prezentirani-prioritetite-na-svedskoto-pretседателство-so-eu.nspх>.

5 'U miratuan ndryshime në Kodin Penal dhe u ratifikua Marrëveshja për FRONTEX (Донесени дополнувања на Кривичниот законик и ратификуван Договорот за ФРОНТЕКС)', *Faqja zyrtare e Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 13 shkurt 2023, <https://www.sobranie.mk/ns-newsarticle-doneseni-dopolnuvana-na-krivichniot-zakonik-i-ratifikuvan-dogovorot-za-fronteksj.nspх>

6 'Menaxhimi i Kufirit: BE lidh marrëveshjen me Maqedoninë e Veriut për bashkëpunimin në Frontex', *Faqja zyrtare e Këshillit të BE-së dhe Këshillit Evropian*, 24 shkurt 2023, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/02/24/border-management-eu-concludes-agreement-with-north-macedonia-on-frontex-cooperation/#:~:text=As%20of%201st%20April%2C%20Frontex,at%20the%20EU's%20external%20borders.>

Qeverisja

Në shkurt, Kryeministri propozoi rikonstruimin e Qeverisë.⁷ Edhe pse fillimisht, sipas Kryeministrit, nuk ishte planifikuar rikonstruimi,⁸ në muajt e parë të vitit, pas trazirave politike në qeveri, Kryeministri paraqiti një propozim për rikonstruimin e qeverisë në Parlament në fillim të shkurtit.⁹ Trazirat çuan në daljen e një partneri të vogël të koalicionit,¹⁰ nga qeveria, i cili u zëvendësua menjëherë nga një tjetër¹¹. Kryeministri tha se Alternativa, e cila ishte në Qeveri deri në shkurt, iu dha një zgjedhje për të qëndruar në shumicën qeverisëse;¹² megjithatë, ata vunë në dukje se koalicioni qeverisëse nuk i përmbushi detyrimet e tij dhe vendosi të largohej nga Qeveria.¹³ Partia e re që hyri në shumicën qeverisëse, Aleanca për Shqiptarët, tha se ata hynë në Qeveri për të ndihmuar vendin të stabilizojë arenën politike, të rrisë efikasitetin e Kuvendit dhe institucioneve në rrugën drejt BE-së.¹⁴ Në fund të shkurtit, Kuvendi zgjodhi katër ministrat e rinj¹⁵ dhe në fillim të marsit zëvendësit e tyre.¹⁶

Trazirat politike brenda qeverisë rrjedhin nga trazirat politike brenda partisë BDI. Një fraksion i partisë, i njohur si 'Grupi i Zjarrit', shprehu pakënaqësi me ministrat e partisë dhe kërkoi ndryshime. Ata në mënyrë specifike kundërshtuan zëvendëskryeministrin e parë aktual, Artan Grubi, duke shprehur frikën se ai kishte shumë kontroll mbi vendimmarrjen brenda partisë.¹⁷ Në mars, grupi njoftoi zyrtarisht se ata do të funksiononin si një fraksion i veçantë brenda partisë,¹⁸ pasi mendonin se nuk ndikonin në vendimet e partisë, të cilat ata besonin se bëheshin vetëm nga ministrat aktualë.

7 'Propozimi për rikonstruimin e Qeverisë është dorëzuar në Parlament (Предлогот за реконструкција на Владата доставен во Собранието)', *Radio Evropa e Lirë*, 11 shkurt 2023, <https://www.slobodnaevropa.mk/a/32266593.html>.

8 'Nuk ka rikonstruim të Qeverisë, Zgjedhje Parlamentare në vitin 2024, thotë Kovačevski (Нема реконструкција на Владата, парламентарни избори во 2024, вели Ковачевски)', *Kanal 5*, 21 dhjetor 2022, <https://kanal5.com.mk/nema-rekonstrukcija-na-vladata-parlamentarni-izbori-vo-2024-veli-kovachevski/a561088>.

9 'Kryeministri Kovačevski dorëzoi në Parlament propozimin për rikonstruimin e Qeverisë (Премиерот Ковачевски го достави до Собранието предлогот за реконструкција на Владата)', 11 shkurt 2023, <https://kanal5.com.mk/premierot-kovachevski-go-dostavi-do-sobranieto-predlogot-za-rekonstrukcija-na-vladata/a565656>.

10 'Alternativa largohet nga koalicioni qeveritar (Алтернатива ја напушта владината коалиција)', *Radio Evropa e Lirë*, 11 shkurt 2023, <https://www.slobodnaevropa.mk/a/32267791.html>.

11 'Aleanca për Shqiptarët ka vendosur - hyn në Qeveri (Алијанса за Албанците одлучи - влегува во Владата)', *Radio Evropa e Lirë*, 9 shkurt 2023, <https://www.slobodnaevropa.mk/a/32264280.html>.

12 'Kovačevski thotë se për Alternativën, e cila është në Qeveri, dera është e hapur (Ковачевски вели дека за Алтернатива, која е во Владата, Вратата е отворена)', *Mkd.Mk*, 9 shkurt 2023, <https://www.mkd.mk/node/507380>.

13 'Alternativa largohet nga koalicioni qeveritar (Алтернатива ја напушта владината коалиција)', *Radio Evropa e Lirë*, 11 shkurt 2023, <https://www.slobodnaevropa.mk/a/32267791.html>.

14 'Aleanca hyn në Qeveri (Алијанса влегува во Владата)', *Zëri i Amerikës*, 9 shkurt 2023, <https://mk.voanews.com/a/6956328.html>.

15 'Kuvendi zgjodhi ministra të rinj në katër dikasterë të Qeverisë (Собранието избра нови министри в четири ресори на Владата)', *Faqja zyrtare e Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 27 shkurt 2023, <https://www.sobranie.mk/ns-newsarticle-sobranieto-izbra-novi-ministri-vo-cetiri-resori-na-vladata.nspх>.

16 'U zgjodhën pesë zëvendësministra të rinj në pesë dikasterë qeveritarë (Избрани нови заменик-министри во пет владини ресори)', *Faqja zyrtare e Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 3 mars 2023, <https://www.sobranie.mk/ns-newsarticle-sobranieto-izbra-novi-ministri-vo-cetiri-resori-na-vladata.nspх>.

17 'Konferencë e shtypit e "Grupit të Zjarrit": Mexhiti tha se nuk mund të punohet më me Grubin (Прес на „Огнената група“: Меџити рече дека со Груби повеќе не може да се работи)', *Faktor*, 27 dhjetor 2022, <https://faktor.mk/pres-na-ognenata-grupa-medziti-reche-deka-so-grubi-povekje-ne-moze-da-se-raboti>.

18 '“Тë zjarrtët” bëhen fraksion, Ahmeti u tha se nuk ka fraksione në BDI „Огнените” одат како фракција, Ahmeti им порача дека за ДУИ фракции не постојат", *Zëri i Amerikës*, 1 prill 2023, <https://mk.voanews.com/a/ognenite-odat-kako-fraci%D1%98a-ahmeti-im-poracha-deka-vo-dui-fracii-ne-posto%D1%98at-/7032132.html>.

Në raportin e fundit të "Freedom House" për Liritë në Botë 2023, Maqedonia e Veriut shënoi 68 pikë dhe renditet si një vend pjesërisht i lirë. Ky rezultat është i ngjashëm me atë të vitit të kaluar kur rezultati i përgjithshëm ishte 67.¹⁹ Sa i përket statusit demokratik, Maqedonia e Veriut renditet në grupin e shteteve në tranzicion, diçka që reflektohet edhe në vlerësimet tona nga 'Freedom House' që nga viti 2017, kur Maqedonia arriti në fund me 57 pikë, ajo ka përparuar rregullisht, por shumë pak, me një pikë në vit.²⁰

Një nga gjërat më domethënëse që ndodhi në këtë periudhë raportuese, e cila shkaktoi shumë reagime në publik, ishte nënshkrimi i kontratës për ndërtimin e Korridoreve 8 dhe 10 me 'Behtel dhe Enka'²¹. Konsorciumi do të ndërtojë autostradat në vend në pesë vitet e ardhshme, me marrëveshjen me vlerë prej mbi 1.3 miliard euro. Megjithatë, ka ende shumë pyetje për t'u përgjigjur në lidhje me këtë projekt. Prokuroria Publike për Krimin e Organizuar ngriti një lëndë në lidhje me kompanitë e përzgjedhura për mbikëqyrjen e projektit.²² Sipas njoftimeve të medias, shuma marramendëse janë parashikuar si tarifa mujore dhe të njëhershme për mbikëqyrjen. Mediat gjithashtu zbuluan se në dokumentet në dispozicion të publikut, nuk ka informacion se cila nga kompanitë fituese të tenderit ose nënkontraktorët i ka punsuar 23 nga 81 ekspertët. Një nga kompanitë deklaroi se janë 32 persona të punësuar në mënyrë të përhershme, nga të cilët 27 janë inxhinierë të punësuar në mënyrë të përhershme, gjë që bie në kundërshtim me atë që shkruhet në llogarinë vjetore për kompaninë e paraqitur në Regjistrin Qendror, ku thuhet se në vitin 2022 mesatarisht kompania ka pasur vetëm dy të punësuar.²³ Për një kompani tjetër, fillimisht më 24 nëntor, 2020, Qeveria vendosi të ndalojë të gjitha institucionet shtetërore dhe komunat të angazhohen në tendera mbi një milion euro për shkak të sjelljes së paligjshme, joetike dhe të papërgjegjshme në mbikëqyrjen e punimeve në hekurudhën Kumanovë - Bellakovcë. Megjithatë, siç raportohet nga mediat, vendimi u revokua më 9 shkurt, 2021.²⁴

Lidhur me ndryshimet kushtetuese të kërkuara për hapjen e Klasterit të Parë në negociatat për anëtarësimin në BE, Qeveria krijoi një komision pune në Ministrinë e Drejtësisë për të hartuar ndryshimet.²⁵ Megjithatë, partia kryesore opozitare VMRO-DPMNE refuzoi të marrë pjesë në këtë grup, duke deklaruar se procesi është i paligjshëm dhe se ata nuk do t'i japin mbështetje procesit.²⁶

Janari u shënuar nga përkeqësimi i marrëdhënieve midis Maqedonisë së Veriut dhe Bullgarisë. Gjatë ceremonisë përkujtimore të Mara Bunevës, revolucionare, eurodeputeti bullgar Angel Xhambaski, në mes

19 'LIRIA NË BOTË 2023: Maqedonia e Veriut', *Faqja zyrtare e Freedom House*, <https://freedomhouse.org/country/north-macedonia/freedom-world/2023>.

20 'Freedom House' e renditi Maqedoninë si vend "pjesërisht të lirë" „Фридом Хаус“ ja rangirashе Македонија како „делумно слободна држава“, *Nezavisen.Mk*, 9 mars 2023, <https://nezavisen.mk/fridom-haus-ja-rangirashе-makedonija-kako-delumno-slobodna-drzhava/>.

21 '(VIDEO) Kontrata e nënshkruar me "Behtel dhe Enka" për Korridoret 8 dhe 10-d: Për Qeverinë, ky është një projekt historik ((ВИДЕО) Потпишан договорот со „Бехтел и Енка“ за коридорите 8 и 10-д: За Владата ова е историски проект)', *360 Stepeni*, 8 mars 2023, <https://360stepeni.mk/video-potpishan-dogovorot-so-behtel-i-enka-za-koridorite-8-i-10-d-za-vladata-ova-e-istoriski-proekt/>.

22 'Prokuroria e Islam Abazit hapi një lëndë për mbikëqyrjen e "Behtel dhe Enka" (Обвинителството на Ислам Абазит отвори предмет на надзорот на „Бехтел и Енка“)', *360 Stepeni*, 28 mars 2023, <https://360stepeni.mk/obvinitelstvoto-na-islam-abazi-otvori-predmet-za-nadzorot-na-behtel-i-enka/>.

23 Ibid.

24 'Kompani të lidhura me një person me dosje penale do të mbikëqyrin Behtel dhe Enka (Компании поврзани со лице со криминално досие вршат надзор на Бехтел и Енка)', *Alsats M*, 3 mars 2023, <https://alsat.mk/mk/kompaniii-povrzani-so-litse-so-kriminalno-dosie-ke-vrshat-nadzor-na-behtel-i-enka/>.

25 'Mariqiq: Do të formohet një grup ekspertësh për ndryshimet kushtetuese (Марикиќ: Ќе се формира експертска група за уставните измени)', *A1 On*, 16 mars 2023, <https://a1on.mk/macedonia/marichikj-kje-se-formira-ekspertska-grupa-za-ustavnite-izmeni/>.

26 'VMRO-DPMNE refuzoi të emërojë ekspertë në grupin për ndryshimet e Kushtetutës (VMRO-DPMNE odbiva да назначи експерти во групата за уставни измени)', *360 Stepeni*, 21 mars 2023, <https://360stepeni.mk/vmro-dpmne-odbiva-da-naznachi-eksperti-vo-grupa-ta-za-ustavni-izmeni/>.

të Shkupit, mohoi ekzistencën e popullit maqedonas.²⁷ Ai tha se maqedonasit dhe bullgarët janë i njëjti popull, që jeton në dy vende dhe pretendoi se politikanët “serbë” vazhdojnë politikën e “gjenocidit” kundër bullgarëve.²⁸ Ministria e Punëve të Jashtme e Maqedonisë së Veriut i dënoi këto deklarata.²⁹ Në të njëjtën kohë, Presidenti Stevo Pendarovski kërkoi që Xhambaski të shpallet persona non grata.³⁰

Marrëdhëniet midis vendeve sërish ranë në nivelin më të ulët pas një incidenti në Ohër kur sekretari i klubit bullgar në Ohër u plagos në një përleshje në kafene.³¹ Pas incidentit, Bullgaria kërkoi mbrojtje më të mirë për bullgarët në Maqedoninë e Veriut dhe dërgoi një aeroplan ushtarak për të marrë të plagosurin për t’u trajtuar në Bullgari.³²

Këto dy ngjarje nxitën diskutime në rrjetet sociale dhe krijuan tensione në prag të ditëlindjes së Goce Delçevit në shkurt.³³ Në ditën e ditëlindjes së revolucionarit, 4 shkurt, kishte një prani të lartë të policisë gjatë në afërsi të vendit ku gjendet varri. Në kufirin midis Maqedonisë së Veriut dhe Bullgarisë, ra sistemi për kontrollin e kalimit kufitar, që shkaktoi vonesa, dhe më pak bullgarë ishin në gjendje të kalonin kufirin dhe të shkonin në Shkup.³⁴ Tre bullgarë u arrestuan në vendkalimin kufitar pas përleshjes me policinë.³⁵

---

27 ‘Xhambaski nga Qendra e Shkupit: Rroftë Maqedonia Bullgare! (Џамбаски од центарот на Скопје: Да живее бугарска Македонија!); Fokus, 14 janar 2023, <https://fokus.mk/dhambaski-od-tsentarot-na-skopje-da-zhivее-bugarska-makedonija/>.

28 ‘(VIDEO) Xhambaski nga Shkupi: Politikanët serboman duhet t’i lënë bullgarët maqedonas ((ВИДЕО) Џамбаски од Скопје: Србоманските политичари да ги остават македонските Бугари); A1 On, 14 janar 2023, <https://a1on.mk/macedonia/video-dzhambaski-od-skopje-srbomanskite-politichari-da-gi-ostavat-makedonskite-bugari/>.

29 ‘MPJ me reagim të ashpër ndaj deklaratës së Xhambaskit (MHP со остра реакција на изјавата на Џамбаски); Telma TV, 25 janar 2023, <https://telma.com.mk/2023/01/25/mnr-so-ostra-reakcija-na-izjavata-na-dzhambaski/>.

30 ‘(Video) Kreu i shtetit propozon që Xhambaski së bashku me bullgarët të tjerë të shpallen Persona Non Grata ((Видео) Шефот на државата предлага Џамбаски заедно со други Бугари да бидат прогласени за персона нон грата); Makfax, 23 janar 2023, <https://bit.ly/3NDzQmd>.

31 ‘Sekretari i klubit Bullgar “Car Boris Treti” u rrah në Ohër (Претепан секретарот на бугарскиот клуб „Цар Борис Трети“ во Охрид); Makfax, 20 janar 2023, <https://bit.ly/3AZFozW>.

32 ‘Pendikov u transportua në Sofje për trajtim me një aeroplan i Qeverisë bullgare (Со бугарски владин авион Пендиков пренесен на лекување во Софија); Kanal 5, 20 janar 2023, <https://kanal5.com.mk/so-bugarski-vladin-avion-pendikov-prenesen-na-lekuvanje-vo-sofija/a564879>.

33 ‘Festimi i ditëlindjes së Goce Delçev nën tension (Одбележување на роденденот на Гоце Делчев во тензија); Deutsche Welle, 4 shkurt 2023, <https://www.dw.com/mk/odbelezuvane-na-rodendenot-na-goce-delcev-po-strogi-protokoli-i-vo-tenzii/a-64611103>.

34 ‘Ra sistemi i kontrollit të kalimit kufitar (Падна системот за контрола на граничните премини); Telma TV, 4 shkurt 2023, <https://telma.com.mk/2023/02/04/padna-sistemot-za-kontrola-na-granichnite-premini/>.

35 ‘(VIDEO) Incidenti në Deve Bair: Tre bullgarë u arrestuan pas një përleshje me policinë maqedonase ((ВИДЕО) Инцидент на Деве Баир: Приведени тројца Бугари по турканицата со македонската полиција); A1 On, 4 shkurt 2023, <https://a1on.mk/macedonia/video-incident-na-deve-bair-privedeni-trojca-bugari-po-turkаницата-so-makedonskata-policija/>.

Shoqëria Civile

Në periudhën raportuese, Qeveria paraqiti modele për përfshirjen e organizatave të shoqërisë civile në negociatat e anëtarësimit me Bashkimin Evropian. Në mars, Sekretariati për Çështje Evropiane mbajti një konferencë të titulluar 'Organizatave Civile - Katalizatorët e Integritimit Evropian të Maqedonisë së Veriut'.³⁶ Këto modele u diskutuan me OSHC-të nga vendi që punojnë në këto çështje. Në fund të vitit të kaluar, më shumë se 200 organizata deklaruan interes për të marrë pjesë në procesin e konsultimit lidhur me negociatat e anëtarësimit në BE.

Në mars, Ministri i Jashtëm Bujar Osmani zhvilloi një takim ku shpjegoi rëndësinë dhe avantazhet e programit të Dialogut Strategjik midis Maqedonisë së Veriut dhe Shteteve të Bashkuara. Ky program u nis në Uashington në qershor të vitit të kaluar, dhe iu prezantua gjatë takimit organizatave joqeveritare.³⁷ Axtenda kryesore e takimit ishte eksplorimi i bashkëpunimeve të mundshme me organizatat joqeveritare në zbatimin e Planit të Veprimit nën Dialogun Strategjik.³⁸ Plani mbulon fusha të ndryshme të bashkëpunimit, duke përfshirë luftën kundër korrupsionit dhe mbështetjen e sundimit të ligjit, rritjen e mbrojtjes dhe sigurisë, promovimin e tregtisë dhe investimeve dhe adresimin e problemeve mjedisore. Plani përfshin gjithashtu çështje të tjera jetike rajonale dhe globale.

Si përfaqësues të zgjedhur të sektorit civil, OSHC-të që janë pjesë e Këshillit për Bashkëpunim midis Qeverisë dhe Shoqërisë Civile reagues ndaj mungesës së bashkëpunimit dhe mungesës së komunikimit dhe dialogut thelbësor dhe madje formal me qeverinë.³⁹ Sipas organizatave të shumta të shoqërisë civile, aftësia e shoqatave dhe fondacioneve për të vepruar ka rënë ndjeshëm. Kontakti me disa ministri qeveritare është përkeqësuar gjithashtu, gjë që është dokumentuar në raporte të ndryshme mbi gjendjen e organizatave të shoqërisë civile. Këto grupe kërkuar një takim me Kryeministrin për të trajtuar këto shqetësime dhe për të çuar përpara zbatimin e Strategjisë për Bashkëpunim dhe Zhvillim të Shoqërisë Civile nga 2022-2024.

36 'U prezantuan modelet për pjesëmarrjen e organizatave të shoqërisë civile në negociatat me BE-në (Презентирани моделите за учество на граѓанските организации во преговорите со ЕУ)', *Faqja zyrtare e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 28 mars 2023, <https://vlada.mk/node/32686?ln=mk>.

37 'Osmani në konferencë me sektorin civil për dialogun strategjik midis Maqedonisë së Veriut dhe SHBA-së (Османи на брифинг со граѓанскиот сектор за Стратешкиот дијалог меѓу Северна Македонија и САД)', *Faqja zyrtare e Ministrisë së Punëve të Jashtme të Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 22 mars 2023, <https://mfa.gov.mk/en/page/13/post/3326/osmani-na-brifing-so-gragjanskiot-sektor-za-strateshkiot-dijalog-megju-severna-makedonija-sad>.

38 Ibid.

39 'Sektorin civil alarmon për qëndrimin e Qeverisë ndaj Shoqërisë Civile (Граѓанскиот сектор алармира за односот на Владата кон граѓанското општество)', *Faqja Zyrtare e Institutit të Politikave Evropiane-Shkup*, 31 janar 2023, <https://epi.org.mk/post/23983>.

Mbikëqyrja Civile e Sektorit të Sigurisë/Inteligjencës

Kreu i ASK rekomandoi një menaxher për të mbikëqyrur kontrollin e brendshëm në agjenci. Komisioni për Mbikëqyrjen e Punës së ASK dhe Agjencisë së Inteligjencës konfirmoi emërimin me shumicë votash. Menaxheri do të shërbejë për një periudhë prej gjashtë vjetësh.⁴⁰

Reforma e Administratës Publike

Rikonstruimi i lartpërmendur i Qeverisë çoi në ndryshime në Ministrinë e Shoqërisë Informatike dhe Administratës (MSHIA), ku u emëruan ministra të rinj.⁴¹

MSHIA dorëzoi një propozim në Qeveri për nënshkrimin e Marrëveshjes Ndërkombëtare midis Bashkimit Evropian dhe Maqedonisë së Veriut për pjesëmarrjen e vendit në programin - Evropa Digjitale për 2021-2027. Qeveria e pranoi propozimin dhe autorizoi Ministrin e Informacionit për të nënshkruar Marrëveshjen.⁴²

MSHIA ka hartuar Strategjinë e re të RAP 2023-2030 dhe ka marrë mendimin nga SIGMA/OECD për draft-versionin. Pritet që Qeveria të miratojë Strategjinë në maj 2023.

40 'Organet e punës: Komisioni për Mbikëqyrjen e Punës së Agjencisë së Sigurisë Kombëtare dhe Agjencisë së Inteligjencës (Работни тела: Комисија за надзор над работата на Агенцијата за национална безбедност и на Агенцијата за разузнавање)', https://sobranie.mk/rabotni-tela-2020-2024-ns_article-komisija-za-nadzor-nad-rabotata-na-agencijata-za-nacionalna-bezbednost-i-na-agencijata-za-razuznavan.nspk.

41 'Aliti dhe Aliu patën dorëzim ceremonial të detyrës së ministrit në MSHIA (Алити и Алиу имаа свечено примопредавање на должноста министер во МИОА)', *Faqja zyrtare e Ministrisë së Shoqërisë Informatike dhe Administratës*, 28 shkurt 2023, <https://mioa.gov.mk/?q=mk/nyje/4574>.

42 'Qeveria pranoi tekstin e marrëveshjes me BE-në për pjesëmarrjen e vendit në programin e Evropës Dixhitale (Владата го прифати текстот на спогодба со ЕУ за учество на земјава во програмата Дигитална Европа)', *Fokus*, 27 dhjetor 2022, <https://fokus.mk/vladata-go-prifati-tekstot-na-spogba-so-eu-za-uchestvo-na-zemjava-vo-programata-digitalna-evropa/>.

Kapitulli 23

Funksionimi i Gjyqësorit

Dokumente strategjike

Me përfundimin e periudhës së zbatimit të Strategjisë së Reformës në Sektorin e Drejtësisë 2017 - 2022 dhe Planit të Veprimit, Enti Shtetëror i Revizionit (ESHR) në janar 2023 publikoi raportin e revizionit mbi performancën e Strategjisë dhe Planit të Veprimit në përputhje me Programin Vjetor të ESHR 2022.⁴³ Konkretisht, revizioni zbuloi se nga 130 masa në Strategjinë dhe Planin e Veprimit, vetëm 52% u zbatuan plotësisht, 34% u zbatuan pjesërisht dhe 14% ende duhej të zbatoheshin.⁴⁴ Masat e Strategjisë dhe Planit të Veprimit janë zbatuar me vetëm 20% të fondeve buxhetore të planifikuara. Kjo është kryesisht për shkak se fondet e planifikuara për masën 2.2.8-2, e cila përfshin ndërtimin e kushteve të reja hapësinore, ende nuk janë realizuar, duke përfaqësuar 40% të fondeve të planifikuara. Për më tepër, fondet e siguruara nga masa 4.1.3.5-1 për Prokurorinë Publike të Republikës së Maqedonisë së Veriut për rregullimet hapësinore dhe ndarjen nga gjykatat ende nuk janë përdorur, me 15% më shumë fonde të planifikuara sesa janë të nevojshme.⁴⁵ Këshilli për Monitorimin e Zbatimit të Strategjisë është konstatuar se ka nevojë të përmirësohet në monitorimin dhe raportimin mbi zbatimin e aktiviteteve për të përmbushur objektivat e Strategjisë. Funksionimi i tij ka nevojë për një metodologji të vendosur për monitorimin dhe vlerësimin e rezultateve të masave dhe veprimeve të zbatuara.⁴⁶

Organet menaxhuese

Më 10 janar, 2023, Këshilli i Prokurorëve Publikë zhvilloi votimin dhe zgjodhi një anëtar të ri të Këshillit nga radhët e prokurorëve publikë për zonën e Prokurorisë së Lartë Publike Gostivar me vendin zgjedhor Nr. 2.⁴⁷ Më 2 mars, 2023, u bë një njoftim se pozicioni i fundit i lirë në Këshill do të plotësohet duke zgjedhur një anëtar nga një listë e veçantë e kandidatëve.⁴⁸ Këta kandidatë janë prokurorë publikë që i përkasin komuniteteve pakicë dhe nuk janë pjesë e shumicës në vend. Regjistrimi për zgjedhjet është në vazhdim, dhe votimi është planifikuar për 26 prill, 2023.⁴⁹

Zgjedhja e Sekretarit të Përgjithshëm të Këshillit Gjyqësor⁵⁰ shkaktoi reagime në publikun e gjerë për një konflikt të mundshëm interesi për punën e bashkëshortëve në të njëjtin institucion shtetëror, njëri prej të

43 Enti Shtetëror i Revizionit i Republikës së Maqedonisë së Veriut, 'Raporti përfundimtar për revizionin e performancës "Efektiviteti i zbatimit të Strategjisë së Reformës në Sektorin e Drejtësisë 2017-2022 dhe zbatimi i Planit të Veprimit të Strategjisë" (Конечен извештај за извршена ревизија на успешност „Ефективност на спроведување на Стратегијата за реформи во правосудниот сектор 2017-2022 и спроведување на Акцискиот план на стратегијата“), dhjetor 2022, <https://bit.ly/3Jy04oh>.

44 Ibid.

45 Ibid.

46 Ibid.

47 'Njoftim (Сопштение)', *Faqja zyrtare e Këshillit të Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 10 janar 2023, <https://bit.ly/43h4kj4>.

48 'Shpallje për zgjedhjen e anëtarit të Këshillit të prokurorëve publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut nga lista e vetme e veçantë e kandidatëve për prokurorë publikë, anëtarë të të gjitha komuniteteve që nuk janë shumicë në Republikën e Maqedonisë së Veriut, me vende zgjedhore si për Listën e Përgjithshme (Оглас за избор на член на Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија од единствената посебна листа на кандидати за јавни обвинители, припадници на сите заедници кои не се мнозинство во Република Северна Македонија, со изборни места како за општата листа)', *Faqja zyrtare e internetit të Këshillit të prokurorëve publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 2 mars, 2023, <https://bit.ly/3ZU12zs>

49 Ibid.

50 'Njoftim nga Seanca e 431-të e Këshillit Gjyqësor të RMV - 20.02.2023 (Сопштение од 431-та седница на Судскиот совет на РСМ - 20.02.2023 Година)', *Faqja zyrtare e Këshillit Gjyqësor të Republikës së Maqedonisë së Veriut*, <https://bit.ly/3nThiDF>.

cilëve është në detyrë.⁵¹ Komisioni Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit (KSHPK) gjithashtu komentoi mbi zgjedhjet, duke vënë në dukje se ato nuk janë etikisht korrekte dhe se ka elemente të mjaftueshme për të formuar një lëndë.⁵² Megjithatë, ata do të shqyrtojnë sistematizimin në Këshillin Gjyqësor dhe ligjet përkatëse.⁵³

Gjatë një takimi të mbajtur më 31 mars, 2023, Këshilli Gjyqësor krijoi një grup pune me kryetarin e Gjykatës Supreme, kryetarët e katër gjykatave të apelit dhe kryetarin e Shoqatës së Gjyqtarëve. Objektivi kryesor i grupit është të mbrojë autonominë dhe pavarësinë e gjyqtarëve, veçanërisht në mbrojtjen e integritetit të tyre dhe trajtimin e çdo sfide që lind brenda sistemit gjyqësor.⁵⁴

Pavarësia dhe paanshmëria

Që nga 1 janari, 2023, zyrtarët e prokurorisë publike tani u kërkohet të përdorin sistemin elektronik për shpërndarjen e lëndëve, pas miratimit të rregullores së re⁵⁵ dhe trajnimit se si ta zbatojnë atë siç duhet. Kjo do të përmirësojë menaxhimin e lëndëve në këto zyra.⁵⁶ Më 28 mars, 2023, u prezantua një mjet për të përmirësuar llogaridhënien, transparencën dhe efikasitetin e sistemit të prokurorisë publike.⁵⁷ Aktualisht është duke u përgatitur instrumenti për monitorimin e performancës së Sistemit të Prokurorisë Publike. Ai synon të masë performancën e sistemit, të identifikojë dobësitë dhe të promovojë masa reformuese të bazuara në prova për më shumë efektivitet.⁵⁸

Llogaridhënia

Raporti Vjetor për punën e Këshillit të Prokurorëve Publikë për vitin 2022 theksoi numrin e konsiderueshëm të raporteve të padorëzuara nga prokuroritë e larta publike në lidhje me mbikëqyrjen e prokurorive më të ulëta publike të përmendura në parashtrësat.⁵⁹ Raporti vonon për shkak se Prokuroria Publike nuk ka arritur të dorëzojë raport për 18 ankesa deri më 31 dhjetor, 2022.⁶⁰

Në seancën e mbajtur më 11 janar, 2023, Këshilli Gjyqësor konstatoi se ekipet gjyqësore të lëndëve 'Target-Fortress' dhe 'Trezor' nga Gjykata e Apelit e Shkupit⁶¹ bënë lëshime dhe në mënyrë të pajustifi-

51 'Vesna Toleva u zgjodh Sekretare e Përgjithshme e Këshillit Gjyqësor, burri i saj është shofer i Kryetarit të Këshillit, dhe djali i tyre është punonjës i Gjykatës së Lartë Administrative (Весна Толева избрана за Генерален секретар на Судскиот совет, маж и е возач на претседателката на Советот, а син им е вработен во Виш Управен суд)', *Sakam Da Kazam*, 20 shkurt 2023, <https://bit.ly/3KC4nPg>.

52 Ibid.

53 Ibid.

54 'Mbledhje e punës në Këshillin Gjyqësor (Работен состанок во Судскиот совет)', *Faqja zyrtare e Gjykatës Supreme të Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 31 mars 2023, <https://bit.ly/3Gmav1R>.

55 'Rregullorja për mënyrën e shpërndarjes së lëndëve në prokuroritë publike përmes sistemit për shpërndarje elektronike të lëndëve (Правилник за начинот на распределба на предметите во јавните обвинителства преку системот за електронска распределба на предметите)', *Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut* Nr. 31/2022.

56 'Nga 1 janari 2023, sistemi i menaxhimit të lëndëve në prokuroritë publike do të jetë i detyrueshëm', *Faqja zyrtare e Ministrisë së Drejtësisë*, 1 janar 2023, <https://pravda.gov.mk/vest/6465>.

57 'Konferenca me temë "Përmirësimi i efikasitetit, transparencës dhe llogaridhënies së Prokurorisë Publike" (Конференција на тема „Подобрување на ефикасноста, транспарентноста и отчетноста на Јавното обвинителство“)', *Faqja zyrtare e Qendrës për Hulumtime dhe Analiza Juridike – QHAJ*, 28 mars 2023, <https://bit.ly/40hCK2v>.

58 Ibid.

59 Këshilli i Prokurorëve Publikë, 'Raporti Vjetor për punën e Këshillit të Prokurorëve Publikë për vitin 2022 (Годишен извештај за работата на Советот на јавни обвинители за 2022 Година)', mars 2023, <https://bit.ly/3oqBq0g>.

60 Ibid.

61 Pas presionit publik dhe indikacioneve të Gjykatës Supreme, Gjykata e Apelit e Shkupit shpalli vendimet me të cilat shfuqizoi të dy rastet. Vasko Magleshev, 'Asgjë nuk është e qartë për gjykatësit e apelit në verdiktin "Trezor" (Ништо не им е јасно на апелациските судии во пресудата за „Трезор“)', *Prizma/Balkan Investigative Reporter Network (BIRN) Macedonia*, 27 janar 2023, <https://bit.ly/43EzNME>. ; Vasko Magleshev, 'Lënda e përgjimit u lëshua në "copy-paste" të rabërë (Предметот за prisлушуvaњето се лизна на ненаправен „copy-paste“)', *Prizma/Balkan Investigative Reporters Network (BIRN) Macedonia*, 18 Janar 2023, <https://prizma.mk/predmetot-za-prislushuvaneto-se-lizna-na-nenapraven-copy-paste/>.

kueshme vonuan lëndët, duke shkelur afatet e dhëna ligjërisht.⁶² Ndonëse gjyqtari raportues në rastin e parë përmendi shumë raste të planifikuara, veçanërisht ato me interes të lartë publik, për të justifikuar për këtë situatë, u konstatua se shumica e rasteve të planifikuara kishin përfunduar. Madje edhe ato zë vitit 2022 ishin zgjidhur.⁶³ I njëjti gjyqtar-raportues ka konstatuar lëshime si arsye për mosveprim për rastin 'Transportuesi'.⁶⁴ Gjyqtari raportues për rastin e dytë nuk kishte asnjë shpjegim se pse u deshën pesë muaj për të shkruar vendimin.⁶⁵ Këshilli Gjyqësor do të vazhdojë të shqyrtojë nëse ka baza për vendosjen e përgjegjësisë për gjyqtarët.⁶⁶

Parregullsitë në mënyrën e shqyrtimit të ekspertëve nga këshilli gjykues, në kundërshtim me dispozitat e Ligjit për Procedurën Penale në seancat⁶⁷ për diskutimin kryesor të lëndës 'Laskarci', u konstatuan nga koalicioni 'Të gjithë për gjykime të drejta' në shkurt 2023.⁶⁸ Gjatë seancave, gjykata vendosi që vetëm një ekspert nga ekipi duhet të merret në pyetje dhe t'u përgjigjet pyetjeve në zonën e caktuar. Në të kundërt, ekspertët e mbetur duhet të qëndrojnë në sallën e gjyqit për të mbështetur dhe plotësuar përgjigjet e dhëna nga eksperti që merret në pyetje. Megjithatë, u vërejt se ekspertët e tjerë në sallën e gjyqit herë pas here iu përgjigjeshin pyetjeve në vend të ekspertit që po merrej në pyetje.⁶⁹ Ky lloj ekzaminimi u lejua nga këshilli gjykues sepse katër ekspertë përgatitën raportin e super-ekspertëve në fjalë, të gjithë punuan së bashku si ekip në përgatitjen e tij, secili individ nënshkroi raportin e ekspertëve dhe të gjithë ekspertët bënë betim para gjykatës. Prokurori publik kundërshtoi këtë mënyrë të marrjes në pyetje të ekspertëve.⁷⁰ Pavarësisht ankesave, kjo praktikë vazhdoi në seancat e ardhshme.⁷¹

Komisioni përgjegjës për hetimin e çështjeve disiplinore në kuadër të Prokurorisë Publike të Republikës së Maqedonisë së Veriut vendosi që tre prokurorët publikë të përfshihen në kontroll në Drejtorinë e Policisë Financiare.⁷² Nga shqyrtimi i raportit nga prokurori-raportues, komisioni ka konstatuar se ish-kryetarja e Prokurorisë Themelore Publike për Ndjekjen e Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit (PHTPNKOK) ka kryer shkelje të rëndë disiplinore dhe ka rekomanduar shkarkimin e saj nga Këshilli i Prokurorëve Publikë.⁷³

62 'Njoftim nga Seanca e 427-të e Këshillit Gjyqësor të RMV- 11.01.2023 (Соопштение од 427-та седница на Судскиот совет на РСМ - 11.01.2023 Година)', *Faqja zyrtare e Këshillit Gjyqësor të Republikës së Maqedonisë së Veriut*, <https://bit.ly/3oazSaw>.

63 'Apeli mbajti në mënyrë të pajustificueshme rastin Mijalkov në një sirtar, i cili është afër përshkrimin, Këshilli Gjyqësor konkludoi, ndër-sa rastet e reja ishin duke u zgjidhur (Апелација неоправдано го чувала во фиока предметот за Мижалков кој е блиску да застари констатираше Судски совет, а се решавале понови предмети)', *A1 On*, 11 janar 2023, <https://a1on.mk/macedonia/apelacija-neopravdano-go-chuvala-vo-fioka-predmetot-za-mijalkov-koj-e-blisku-da-zastari-konstatirashе-sudski-sovet-a-se-reshavale-ponovi-predmeti/>.

64 Lëshime janë përcaktuar edhe për rastin "Alfa", një vrasje që ka ndodhur 14 vjet më parë, dhe rasti është ende duke u vendosur. Akt-gjykimi i fundit i shkallës së parë u dha në vitin 2019 dhe gjyqtari raportues është Zoran Dimitrievski. 'Lëshime në mesin e gjyqtarëve në Apel janë konstatuar në katër raste, por nuk ka asnjë përgjegjësi për momentin (Утврдени пропусти кај судии во Апелација во четири предмети, но одговорност засега нема)', *Fokus*, 11 janar 2023, <https://fokus.mk/utvrdeni-propusti-na-svvvudii-vo-apelat-sija-vo-chetiri-predmeti-no-odgovornost-zasega-nema/>.

65 Ibid.

66 'A do të ketë përgjegjësi? (Ќе има ли одговорност?)', *TV 24*, 12 janar 2023, <https://24.mk/details/kje-ima-li-odgovornost>.

67 'Një pasqyrë e raporteve të ekspertëve për aksidentin pranë Laskarcit (Увид во супервештачењата за несреќата кај Ласкарци)', *Radio Evropa e Lirë*, 26 janar 2023, <https://www.slobodnaevropa.mk/a/32240134.html>.

68 'Reagimi publik ndaj metodës së marrjes në pyetje të ekspertëve në lëndën gjyqësore për aksidentin e autobusit - Laskarcë (Јавна реакција за начинот на испитување на вештите лица во судскиот предмет за автобуската несреќа- Ласкарци)' (Koalicioni Të Gjithë Për Gjykim të Drejtë, 6 shkurt 2023), https://drive.google.com/file/d/1P488s_8B-UeutaMLzrqOvvnUrTjnNYU9/view?fbclid=IwAR020dkOJym1WuaHUo1YTblyfUFfIMhztsY_BCODI-DIB9zjWZksibUvRo.

69 Ibid.

70 Ibid.

71 'Ekspertët përgjigjen njëzëri për "Laskarcën", një reagim i ri nga vëzhguesit: Praktika e keqe vazhdoi (Вештаците хорски одговараат за „Ласкарци“, нова реакција од набљудувачите: Продолжи лошата практика)', *Макфакс*, 16 shkurt 2023, <https://bit.ly/3o2Kwjs>.

72 'Njoftim (Соопштение)', *Faqja zyrtare e Prokurorisë Publike të Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 1 gusht 2022, <https://jorm.gov.mk/soopshtenie-108/>.

73 'Njoftim (Соопштение)', *Faqja zyrtare e Prokurorisë Publike të Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 30 mars 2023, <https://jorm.gov.mk/soopshtenie/>.

Prokurorit të dytë publik nga PTHPNKOK iu shqiptua një gjobëe me ulje prej 30% të pagës mujore për gjashtë muaj si masë disiplinore.⁷⁴ Prokurori tjetër publik u lirua nga çdo përgjegjësi.⁷⁵ Aktualisht po zhvillohet një hetim penal kundër tre prokurorëve. Kjo për shkak të një ankese të paraqitur nga ish-drejtori i Drejtorisë së Policisë Financiare.⁷⁶

Profesionalizmi dhe Kompetenca

Në periudhën tremujore, Këshilli i Prokurorëve Publikë nuk ka zgjedhur prokurorë publikë në prokuroritë e vendit dhe nuk ka shkarkuar asnjë prokuror publik.⁷⁷ Punësimi i tre prokurorëve publikë është ndërprerë për shkak të plotësimit të kushteve për pensionim.⁷⁸ Në këtë drejtim, më 2 mars, 2023, Këshilli publikoi një shpallje për zgjedhjen e 32 prokurorëve themelorë publikë në prokuroritë themelore publike në Shtip, Manastir, Veles, Gjevgjeli, Gostivar, Dibër, Dellçevë, Kërçovë, Kriva Pallankë, Koçani, Kumanovë, Ohër, Përlep, Resnjë, Shën Nikollë, Strugë, Strumicë dhe Tetovë.⁷⁹ Gjithashtu u bë një njoftim në lidhje me zgjedhjen e katër prokurorëve publikë për Prokurorinë Themelore Publike për Ndjekjen e Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit.⁸⁰

Me ndryshimin e Ministrit të Drejtësisë,⁸¹ çështja e vetingut u bë më e rëndësishme. Është theksuar shumë herë⁸³ se kanë filluar diskutimet me subjektet vendore dhe ndërkombëtare në lidhje me aftësinë e vendit për të kryer procesin e zbatimit.⁸²

Këshilli Gjyqësor më në fund ka zgjedhur gjyqtarët për Gjykatën Supreme të Republikës së Maqedonisë së Veriut, Gjykatën e Apelit Gostivar dhe Kryetarin e Gjykatës Themelore të Tetovës pas një vonese të konsiderueshme që nga publikimi i shpalljeve.⁸³ Më konkretisht, u zgjodhën dy gjyqtarë për rrethin civil në Gjykatën Supreme dhe dy gjyqtarë për rrethin penal në Gjykatën e Apelit të Gostivarit.⁸⁴ Asnjë nga pesë kandidatët për njësinë penale të Gjykatës së Lartë nuk mori numrin e nevojshëm të votave për zgjedhje.⁸⁵

74 Ibid.

75 Ibid.

76 'Kallëzim penal kundër tre individëve dhe një subjekti juridik (Кривична пријава против три физички лица и едно правно лице)', *Faqja zyrtare e Zyrës së Policisë Financiare*, 23 dhjetor 2022, <https://finpol.gov.mk/mk/221223-krivichna-prijava-protiv-tri-fizichki-lica-i-edno-pravno-lice>.

77 Këshilli i Prokurorëve Publikë, 'Dorëzimi i Informacionit Publik (Доставување на информации од јавен карактер)', 13 prill 2023.

78 Ibid.

79 'Njoftim për përzgjedhjen e prokurorëve publikë themelorë të RMV-së (Оглас за избор на основни јавни обвинители на РСМ)', *Faqja zyrtare e Këshillit të prokurorëve publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 2 mars 2023, <https://bit.ly/40eHndL>.

80 Ibid.

81 'Shumica parlamentare zgjodhi ministrat e rinj në Qeveri (Парламентарното мнозинство ги избра новите министри во Владата)', *Faqja zyrtare e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 27 shkurt 2023, <https://vlada.mk/node/32251>.

82 'Lloga: Kemi filluar diskutimet për Ligjin për Vetëingun, ambasadorët e huaj shprehin gatishmërinë e tyre për të mbështetur procesin (Лого: Почнавме дискусии за законот за вѐтинг, странските амбасадори изразуваат подготвеност за поддршка)', *Faqja Zyrtare në Facebook e Ministrisë së Drejtësisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 10 mars 2023, <https://www.facebook.com/Ministerstvo-Pravda/posts/pfbid02KkYHboeDhPPRL7eyHCVrjniMRymotXoB1TPbJaNFP5aL7PrqFiRvcZ13>.

83 'Njoftim nga Seanca e 436-të e Këshillit Gjyqësor të RMV - 29.03.2023 (Соопштение од 436-та седница на Судскиот совет на РСМ - 29.03.2023 година)', *Faqja zyrtare e Këshillit Gjyqësor të Republikës së Maqedonisë së Veriut*, <https://bit.ly/40MIq5U>.

84 Ibid.

85 Gjyqtari në Gjykatën e Apelit, Enver Bexheti, është një nga kandidatët e refuzuar për njësinë penale të Gjykatës së Lartë. Bexheti u bë i njohur për publikun e gjerë si gjyqtar reoportues, i cili, sipas analizave të Këshillit Gjyqësor, fshehu çështjen "Target-Kalaja" në një sirtar për muaj me radhë, në të cilin Sasho Mijalkov, Nikolla Gruevski dhe ish-punonjës të tjerë të Administratës për Siguri dhe Kundërzbulim akuzohen për krimin me përgjimin e paligjshëm. Pavarësisht zbulimit të zgjatjes së procedurës gjyqësore dhe politikës së paralajmëruar të Këshillit Gjyqësor për të konstatuar përgjegjësinë e mundshme për lëshimet, Bexheti përsëri mori katër vota, dy herë më pak se numri i kërkuar. Kandidatët e tjerë morën të njëjtin numër votash, pra katër vota < > për < > dhe tetë vota < > kundër < >, me përjashtim të kandidatës për gjykatësupreme Danka Ristova, e cila mori gjashtë vota " për ". 'Gjykata Supreme gjithashtu mbetet me vetëm pesë gjyqtarë (И Верховниот суд останува со само петмина судии)', *Sloboden Peçat*, 29 mars 2023, <https://www.slobodenpecat.mk/i-vrhovniot-sud-ostanuva-so-samo-petmina-sudii/>.

Zgjedhjet u zhvilluan në përputhje me kriteret e reja për përzgjedhjen e gjyqtarëve në një gjykatë më të lartë dhe përzgjedhjen e kryetarit të gjykatës me zbatimin e një vlerësimi të veçantë të kandidatëve për gjyqtarë dhe kryetarit të gjykatës. Zbatimi i kriterëve të reja ishte arsyeja e vonesës së përzgjedhjes për më shumë se një vit.⁸⁶

Më 20 shkurt, 2023, Këshilli Gjyqësor propozoi një gjyqtar të ri kushtetues⁸⁷ pasi mandati i gjyqtarit të mëparshëm përfundoi në dhjetor 2022.⁸⁸ Kandidati i parë nga tre kandidatët u zgjodh pas marrjes së shumicës së votave.⁸⁹ Gjatë debatit mbi propozimin, pati një protestë publike⁹⁰ dhe kundërshtim nga Parlamenti kur u ngrit çështja e mosvotimit për dy kandidatët e mbetur.⁹¹

Gjykata Penale Ndërkombëtare kohët e fundit hapi gjashtë pozicione gjyqtarësh, duke përfshirë dy për Europën Lindore dhe Qendrore. Për herë të parë u nominua një kandidatë nga vendi dhe kjo ishte Mirjana L Lazarova Trajkovska, gjyqtare nga Gjykata Supreme.⁹²

---

86 Angella Delevska dhe Beba Zhagar, 'Raporti në hije për Kapitullin 23 për periudhën tetor 2021- shtator 2022' (Shadow Report for Chapter 23 for the Period October 2021- September 2022) (Instituti i Politikave Evropiane- Shkup, 29 dhjetor 2022), <https://epi.org.mk/post/23886?lang=en>.

87 'Njoftim nga Seanca e 431-të e Këshillit Gjyqësor të RMV- 20.02.2023 (Соопштение од 431-та седница на Судскиот совет на РСМ - 20.02.2023 година)'.

88 'Përfundoi mandati i gjyqtarës Vangjelina Markudova, Gjykata Kushtetuese mbeti me 6 gjyqtarë nga 9 të paraparë (Заврши мандатот на судијата Вангелина Маркудова, Уставниот суд остана со 6 судии од предвидени 9)', 9 dhjetor 2022, <https://bit.ly/3K943pG>.

89 'Njoftim nga Seanca e 431-të e Këshillit Gjyqësor të RMV- 20.02.2023 (Соопштение од 431-та седница на Судскиот совет на РСМ - 20.02.2023 година)'.

90 'Elizabeta Dukovska nga Gjykata e Apelit e Shkupit është propozim i Këshillit Gjyqësor për gjyqtar kushtetues (Елизабета Дуковска од скопска Апелација е предлог на Судскиот совет за уставна судијка)', *360 Stepeni*, 20 shkurt 2023, <https://count/360stepeni.mk/elizabeta-dukovska-od-skopska-apelatsija-e-predlog-na-sudskiot-sovet-za-ustavna-sudijka/>.

91 Anëtari i Këshillit Gjyqësor, Zoran Gerasimovski, u shpjegoi deputetëve në seancën dëgjimore në Kuvend pse nuk u votuan dy kandidatët e tjerë të propozuar. Konkretisht, ai theksoi se votimi është bërë sipas radhës se si ishin propozuar dhe meqenëse kandidati i parë i propozuar mori shumicën e nevojshme dhe në atë moment duhet të propozohet vetëm një kandidat, nuk filloi votimi për dy kandidatët e tjerë. Ai shtoi se nëse Këshilli Gjyqësor do të kishte vepruar ndryshe në atë rast, do të kishte shkelur Ligjin për Këshillin Gjyqësor, sepse nuk parashikon që propozimi që mori më shumë vota do të përcaktohet si kandidat, por sipas rendit të votimit, ai që mori shumicën e nevojshme, që është të paktën tetë vota nga anëtarët e Këshillit me të drejtë vote. 'Diskutim parlamentar për zgjedhjen e Dukovskës si gjyqtare e Gjykatës Kushtetuese, për opozitën, u shkel Kushtetuta (Собраниска расправа за изборот на Дуковска за судија на Уставен суд, за опозицијата прекршен е Уставот)', *A1 On*, 22 mars 2023, <https://a1on.mk/macedonia/sobraniska-rasprava-za-izborot-na-dukovska-za-sudija-na-aven-sud-za-opozijata-prekrshen-e-ustav/>.

92 'Njoftim nga Seanca URGIJENTE e 434-të e Këshillit Gjyqësor të RMV- 14.03.2023 (Соопштение од ИТНА 434-та седница на Судскиот совет на РСМ - 14.03.2023)', *Faqja zyrtare e Këshillit Gjyqësor të Republikës së Maqedonisë së Veriut*, <https://bit.ly/3mAMRSt>.

Cilësia e Drejtësisë

Pesëdhjetë e tetë kandidatë për gjyqtarë dhe prokurorë publikë nga gjenerata e shtatë e Akademisë për Gjyqtarë dhe Prokurorë Publikë (AGJPP) përfunduan trajnimin fillestar në AGJPP.⁹³ Lista përfundimtare me rënditjen nga provimi përfundimtar dhe lista përfundimtare e renditjes së kandidatëve për gjyqtarë dhe prokurorë publikë u botua më 20 shkurt, 2023,⁹⁴ (me publikimin e listave shitesë të renditjes më 1 mars për shkak të përdorimit të së drejtës së kandidatit për t'a bërë përsëri provimin përfundimtar)⁹⁵ dhe u dërgua në Këshillin Gjyqësor dhe Këshillin e Prokurorëve Publikë për t'u shpërndarë.⁹⁶ Më herët, më 30 janar, 2023, pas formimit të Komisionit për Provimin e Pranimit, u bë njoftimi publik për pranimin e gjeneratës së nëntë të pjesmarrësve në trajnimin fillestar në AGJPP.⁹⁷ U krijua programi për provimin pranues dhe u përcaktua orari për kryerjen e tij.⁹⁸

Propozimligji për Akademinë e Gjyqtarëve dhe Prokurorëve Publikë u vonua nga një procedurë e gjatë parlamentare. Si rezultat, qeveria tërhoqi ligjin për të përfshirë ndryshimet e propozuara që përputhen me vlerat evropiane dhe për të përmirësuar tekstin. Qeveria tani ka miratuar një version të ri të Propozimligjit për Akademinë e Gjyqtarëve dhe Prokurorëve Publikë, i cili u miratua më 29 mars, 2023.⁹⁹

93 Në mesin e tyre ishte edhe djali i kryetarit të Kuvendit, Talat Xhaferi, gruaja e kreut aktual të Prokurorisë Themelore Publike për ndjekjen e krimit të organizuar dhe korrupsionit, Islam Abazi, dhe gruaja e kryetarit të komunës së Aerodromit, Timço Mucunski. '58 certifikata të dhëna për kandidatët që kanë përfunduar trajnimin për gjyqtarë dhe prokurorë publikë nga gjenerata e shtatë e AGJPP (Доделени 58 уверенија за завршените кандидати за судии и јавни обвинители од седмата генерација на АСЈО', *Faqja Zyrtare e Akademisë për Gjyqtarë dhe Prokurorë Publikë "Pavell Shatev"*, 29 mars 2023, <https://bit.ly/416ArQO>.

94 'Publikimi i listës së renditjes me rezultatet përfundimtare të provimit përfundimtar në Akademinë për Gjyqtarë dhe Prokurorë Publikë për gjeneratën e shtatë të pjesmarrësve në trajnimin fillestar dhe lista përfundimtare e renditjes së kandidatëve për Gjyqtarë dhe Prokurorë Publikë (Објавување на ранг листата со конечни резултати од полагањето на завршниот испит во Академијата за судии и јавни обвинители за седмата генерација слушатели на почетна обука и Конечната ранг листа на кандидати за судии и јавни обвинители)', *Faqja Zyrtare e Akademisë për Gjyqtarë dhe Prokurorë Publikë "Pavell Shatev"*, . 20, shkurt, 2023. <https://bit.ly/3KhfOul>.

95 'Publikimi i listës shitesë së renditjes me rezultatet përfundimtare të kalimit të provimit përfundimtar në Akademinë për Gjyqtarë dhe Prokurorë Publikë për gjeneratën e shtatë të dëgjuesve të trajnimit fillestar dhe lista e renditjes përfundimtare të kandidatëve për gjyqtarë dhe prokurorë publikë (Објавување на дополнета Ранг листата со Конечни резултати од полагањето на завршниот испит во Академијата за судии и јавни обвинители за седмата генерација слушатели на почетна обука и Конечна Ранг листа на кандидати за судии и јавни обвинители)', *Faqja Zyrtare e Akademisë për Gjyqtarë dhe Prokurorë Publikë "Pavell Shatev"*, 1 mars 2023, <https://bit.ly/3KGPlrB>.

96 Gjenerata e shtatë nxorri 30 kandidatë për gjyqtarë dhe 28 për prokurorë publikë. Këshilli i Prokurorëve Publikë publikoi njoftimin për përzgjedhjen e prokurorëve publikë në prokuroritë publike themelore nga radhët e kandidatëve që përfunduan trajnimin fillestar më 6 mars 2023 (Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut Nr. 48/2023). Këshilli Gjyqësor publikoi njoftimin për përzgjedhjen e gjyqtarëve në gjykatat themelore nga radhët e kandidatëve që përfunduan trajnimin fillestar më 29 mars 2023 ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" Nr. 69/2023).

97 'Shpallja publike për pranim në trajnimin fillestar në Akademinë "Pavell Shatev" për gjyqtarë dhe prokurorë publikë (Јавен оглас за прием во почетна обука во Академијата за судии и јавни обвинители „Павел Шатев“), Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut Nr. 19/2023.

98 'Njoftim nga Komisioni për Provimin e Pranimit (Известување од Комисија за приемни испит)', *Faqja Zyrtare e Akademisë për Gjyqtarë dhe Prokurorë Publikë "Pavel Shatev"*, 3 mars 2023, <https://bit.ly/3MqnR11>.

99 Zgjidhja e re ligjore është në përputhje me rekomandimet e Misionit të Vlerësimit për Trajnimin Gjyqësor nga viti 2018 dhe me të, ndër të tjera, propozohet riorganizimi i provimit pranues me qëllim trajnimin më të mirë të kandidatëve për të marrë pjesë me sukses në trajnim; zvogëlimin e afateve për paraqitjen dhe vendimet për ankesat në lidhje me rezultatet e provimit pranues; ripërcaktimin e metodës së kalimit të provimit përfundimtar bazuar në kriteret objektive për vlerësimin e njohurive të kandidatëve; forcimin e mënyrës së zbatimit të trajnimit të vazhdueshëm të përmbajtur si një qëllim strategjik në Strategjinë për Reformën e Sektorit të Drejtësisë. 'Në seancën e 140-të të Qeverisë: Vendimi për ngrirjen dhe uljen e çmimeve të produkteve higjienike; Memorandumet e mirëkuptimit me qëllim të lehtësimit dhe përshejtimit të fluksit të njerëzve dhe mallrave midis Maqedonisë së Veriut dhe Serbisë (Од 140-та владина седница: одлука за замрзнување и намалување цени на хигиенски производи; меморандуми за разбирање со цел olеснувања и забрзувања на протокот на луѓе и стоки меѓу Северна Македонија и Србија)', *Faqja zyrtare e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 29 mars 2023, <https://lvada.mk/node/32711>.

Efikasiteti

Me miratimin e raportit vjetor të Këshillit Gjyqësor për vitin 2022,¹⁰⁰ si dhe raportit për punën e gjykatave për vitin 2022,¹⁰¹ u pa se gjykatat nuk menaxhonin fluksin e lëndëve dhe rritën numrin e lëndëve të prapambetur me 11,785 lëndë.¹⁰² Përveç kësaj, nga 34 gjykata, në vitin 2022, 19 konsiderohen efikase, dhe 15 nuk janë efikase, dy prej të cilave janë gjykata të apelit.¹⁰³ Gjykata Themelore Penale Shkup dhe Gjykata Themelore Civile Shkup janë pjesë e gjykatave joefikase.¹⁰⁴

Gjykata Kushtetuese vendosi më 7 mars, 2023, se kufizimi i zgjedhjes së kryetarit dhe zëvendësit të Këshillit Gjyqësor vetëm për anëtarët e zgjedhur nga Parlamenti është në kundërshtim me Kushtetutën. Kjo përjashtoi anëtarët e tjerë të Këshillit që kanë të drejtë vote.¹⁰⁵ U shfuqizua paragrafi 3 i nenit 8 të Ligjit për Këshillin Gjyqësor, i cili thotë “i zgjedhur nga Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut”.¹⁰⁶ Ishte një procedurë e filluar në vitin 2021,¹⁰⁷ bazuar në një iniciativë të paraqitur në korrik 2020, e shtyrë dy herë për shkak të mos marrjes së shumicës së votave.¹⁰⁸

Disa ditë më vonë, më 21 mars, 2023, Gjykata Kushtetuese shfuqizoi nenin 4 të Ligjit për ndryshime dhe plotësime në Ligjin për Pagat dhe Kompensime të tjera të personave të zgjedhur dhe të emëruar në Republikën e Maqedonisë nga viti 2010¹⁰⁹ dhe nenin 1 të Ligjit për ndryshime në Ligjin për Pagat dhe Kompensime të tjera të personave të zgjedhur dhe të emëruar në Republikën e Maqedonisë nga viti 2014,¹¹⁰ i cili deri më tani përcakton një shumë fikse që shërben si bazë për përcaktimin e pagave të zyrtarëve.¹¹¹ Heqja e këtyre dispozitave rezultoi në rregullimin e bazës së pagave të personave të zgjedhur dhe të emëruar nëpërmjet pranisë së njëkohshme të dy normave (norma tjetër është neni 11) në të njëjtin ligj.¹¹² Neni 11 mbetet në fuqi, sipas të cilit paga mesatare e paguar në vitin e fundit sipas Entit Shtetëror të Statistikave merret si bazë, duke shumëzuar bazën me koeficien-

100 Këshilli Gjyqësor i Republikës së Maqedonisë së Veriut, ‘Raporti Vjetor për punën e Këshillit Gjyqësor të Republikës së Maqedonisë së Veriut për vitin 2022 (Годишен извештај за работата на Судскиот совет на Република Северна Македонија за 2022 година)’, shkurt 2023, <https://bit.ly/40scOBG>.

101 Këshilli Gjyqësor i Republikës së Maqedonisë së Veriut, ‘Raporti vjetor për punën e gjykatave në vitin 2022 (Годишен извештај за работата на судовите во 2022 Година)’, <https://bit.ly/3LakvrH>.

102 Këshilli Gjyqësor i Republikës së Maqedonisë së Veriut, ‘Raporti Vjetor për Punën e Këshillit Gjyqësor të Republikës së Maqedonisë së Veriut për vitin 2022 (Годишен извештај за работата на Судскиот совет на Република Северна Македонија за 2022 година)’.

103 Ibid.

104 Ibid.

105 ‘Pjesë e nenit 8 të Ligjit për Këshillin Gjyqësor, i cili i referohet zgjedhjes së kryetarit, është shfuqizuar (Укинат дел од член 8 од Законот за Судски совет кој се однесува на изборот на претседател)’, *Faqja zyrtare e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 7 mars 2023, <https://ustavensud.mk/?p=23710>.

106 Ibid.

107 ‘U. nr. 233/2020 (У.Бр. 233/2020)’, *Faqja zyrtare e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 28 prill 2021, <https://ustavensud.mk/?p=21014>.

108 ‘Njoftim pas Seancës XVII të Gjykatës (Соопштение по одржаната XVII-та седница на Судот)’, *Faqja zyrtare e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 30 qershor 2021, <https://ustavensud.mk/?p=21062>.; ‘Njoftim pas Sesionit të 36-të të Gjykatës Kushtetuese (Соопштение по одржаната 36 седница на Уставниот суд)’, *Uebfaqja Zyrtare e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 16 nëntor 2022, <https://ustavensud.mk/?p=22931>.

109 ‘Ligji për ndryshime dhe plotësime të Ligjit për Paga dhe Kompensime të tjera të personave të zgjedhur dhe të emëruar në Republikën e Maqedonisë (Закон за изменување и дополнување на Законот за plata и други надоместоци на избрани и именувани лица во Република Македонија)’, *Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë* Nr. 97/2010.

110 ‘Ligji për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për pagat dhe përfitimet e tjera të personave të zgjedhur dhe të emëruar në Republikën e Maqedonisë (Закон за изменување на Законот за plata и други надоместоци на избрани и именувани лица во Република Македонија)’, *Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë* Nr. 139/2014.

111 ‘U. Nr. 113/2022-1 (У.Бр. 113/2022-1)’, *Faqja zyrtare e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 21 mars 2023, <https://ustavensud.mk/?p=23879>.

112 ‘U. Nr. 113/2022-1 (У.Бр. 113/2022-1)’.

tin e vendosur dhe duke e rritur atë sipas përqindjes së përvojës së punës nga 2.2 në 4.5 për qind.¹¹³ Ky vendim shkaktoi reagime të ashpër nga publiku¹¹⁴ dhe Presidenti i Shtetit, i cili i bëri thirrje qeverisë të propozojë një zgjidhje ligjore për të rregulluar çështjen duke ulur përqindjen e rritjes së pagave.¹¹⁵

Nga gjashtë rastet e ngritura kundër ish-drejtorit të Administratës së Sigurisë dhe Kundërzbulimit, i vetmi vendim përfundimtar është marrë për rastin “Imperia”, në të cilin, pas një marrëveshjeje me prokurorinë, ai kryen tre vjet në një burg të tipit të hapur në Strugë.¹¹⁶ Në shkurt 2023, gjyqet për rastet ‘Trezor’¹¹⁷ dhe ‘Target – Kalaja’¹¹⁸ rifilluan. Më 23 mars, 2023, Gjykata e Apelit e Shkupit njoftoi se ka konfirmuar lirimin që Gjykata Themelore Penale e shqiptoi në rastin ‘Tortura’.¹¹⁹ Një ditë më vonë, ajo zëvendësoi dënimin me burg për ‘Parcelat në Vodno’ me një dënim me kusht.¹²⁰ Përveç kësaj, duke shtyrë seancën më 30 mars, 2023, për shkak të mungesës së një numri të madh të palëve, rasti ‘Titanik 2’ është parashkruar.¹²¹ Nga dokumentacioni u konkludua se palët nuk ishin ftuar në mënyrë të rregullt.¹²² Duke ecur përpara, vetëm të pandehurit që do të mbeten do të gjykohen. Seanca e tyre është caktuar për 13 prill, 2023.¹²³

---

113 Ibid.

114 ‘Sindikatat llogarisin që pagat e zyrtarëve, kryetarëve të komunave dhe gjyqtarëve do të rriten me 78% (3a 78% ќе се зголеми платата на функционерите, градоначалниците, судиите, пресметаа Синдикатите)’, *Telma TV*, 31 mars 2023, <https://telma.com.mk/2023/03/31/za-78-kje-se-zgolemi-platata-na-funkcionerite-gradonachalnicite-sudiite-presmetaa-sindikatite/>

115 ‘Njoftim për Vendimin e Gjykatës Kushtetuese (Соопштение за одлуката на Уставен суд)’, *Faqja zyrtare në Facebook e Presidentit të Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 30 mars 2023, <https://bit.ly/3Klbz0S>.

116 ‘Sasho Mijalkov u deklarua fajtor dhe mori tre vjet burg për “Imperia”, 36 milion euro do të konfiskohen (Сашо Мијалков призна вина и доби три години затвор за „Империја“, ќе му бидат конфискувани 36 милиони евра)’, *Sakam Da Kazam*, 8 korrik 2022, <https://sdk.mk/index.php/makedonija/sasho-mijalkov-prizna-vina-i-dobi-tri-godini-zatvor-za-imperija-ke-mu-bidat-konfiskuvani-36-milioni-evra/>.

117 ‘Gjykim për “Trezor” për herë të dytë: Mijalkov nuk ndihet fajtor (Судење за „Трезор“ втор пат: Мијалков не се чувствува виновен)’, *Nova Makedonija*, 15 shkurt 2023, <https://novamakedonija.com.mk/makedonija/hronika/sudenje-za-trezor-vor-pat-mijalkov-ne-se-chuvstvuvava-vinoven/>.

118 ‘Vazhdon gjykimi kundër Mijalkovit për përgjimin masiv (Продолжува судењето против Мијалков за масовното прислушување)’, *Telma TV*, 27 shkurt 2023, <https://telma.com.mk/2023/02/27/prodolzhuva-sudenjeto-protiv-mijalkov-za-masovnoto-prislushuvanje/>.

119 ‘Gjykata e Apelit e Shkupit konfirmoi lirimin e Mijalkovit në “Tortura” (Апелација ја потврди ослободителната пресуда за Мијалков во „Тортурата“), *Nova Makedonija*, 23 mars 2023, <https://novamakedonija.com.mk/makedonija/hronika/apelacija-ja-potvrdi-osloboditelnata-presuda-za-mijalkov-vo-tortura/ura>.

120 ‘Mijalkov shpëtoi nga burgju për pastrim parash për “Parcelat në Vodno” - Apeli ndryshoi dënimin e tij me burg në një dënim me kusht (Мијалков се спаси од затвор за перење пари за „Плацеви на Водно“ – Апелација му ја преиначи затворската во условна казна), *Telma TV*, 24 mars 2023, <https://telma.com.mk/2023/03/24/mijalkov-se-spasi-od-zatvor-za-perenje-pari-za-placevi-na-vodno-apelacija-mu-ja-preinachi-zatvorskata-vo-uslovna-kazna/>.

121 Vendimi i dytë i shkallës së parë u shqiptua më 23 janar 2023, ku i pandehuri i parë u dënua me dy vjet burg. Prokuroria theksoi se nuk do të apelojë vendimin për të mos zgatur procedurën dhe për të mos lejuar skadimin e afatit të vlefshmërisë. ‘Mijalkov nuk do të jetë përgjegjës në “Titanik 2”, çështja do të parashkruhet (Мијалков нема да одговара во „Титаник 2“, делото ќе застари)’, *Zëri i Amerikës*, 30 mars 2023, <https://mk.voanews.com/a/7028687.html>.

122 Ibid.

123 Ibid.

Lufta Kundër Korrupsionit

Maqedonia e Veriut u rendit në vendin e 85-të në botë me 40 pikë indeksi në Indeksin e fundit të Perceptimit të Korrupsionit të “Transparency International”, ndërsa në vitin e kaluar ishte në vendin e 87-të me 39 pikë indeksi.¹²⁴

Raporti 2022 për të drejtat e njeriut për Maqedoninë e Veriut, i përgatitur nga Departamenti i Shtetit, pohon se qeveria kishte ndërmarrë hapa për të identifikuar, hetuar, ndjekur penalisht dhe ndëshkuar zyrtarët që kanë kryer abuzim ose kanë marrë pjesë në korrupsion. Megjithatë, raporti thekson se megjithëse vendi ka një ligj që parashikon dënime penale për korrupsionin nga zyrtarët, ka ende raportime për zyrtarë të përfshirë në korrupsion. Ajo arrin në përfundimin se sondazhet publike vazhdimisht rendisin korrupsionin si një nga shqetësimet kryesore për qytetarët maqedonas.¹²⁵

Komisioni Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit

Një mision ekspertësh i TAIEX-it për të krijuar një qendër analitike brenda Komisionit Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit (KSHPK) u zbatua në mes të shkurtit. Objektivi i këtij misioni të specializuar ishte vlerësimi i gjendjes aktuale të strukturës institucionale dhe organizative dhe rregullimit ligjor për të propozuar rekomandime për ngritjen e një qendre analitike brenda KSHPK-së. Qëllimi i krijimit të kësaj qendre është rritja e aftësive të institucioneve dhe organizatave për të luftuar korrupsionin dhe për të rritur integritetin dhe besimin e qytetarëve.¹²⁶

Në periudhën raportuese, KSHPK ka hapur 187 raste të dyshuara për korrupsion dhe shpërdorim të detyrës publike, 35 pretendime në lidhje me konfliktin e interesave dhe 19 raste në lidhje me regjistrimin dhe monitorimin e statusit të pronës.¹²⁷

KSHPK nënshkroi Memorandum bashkëpunimi me Prokurorinë Publike të Republikës së Maqedonisë së Veriut. Memorandumi parashikon forcimin e bashkëpunimit ndërmjet dy institucioneve përmes komunikimit në kohë, të menjëhershëm dhe të ndërsjellë që do të sigurojë shkëmbimin e të dhënave dhe informacionit thelbësor në lidhje me gjetjet e përfshira në rastet e trajtuara nga KSHPK, për të cilat një iniciativë për fillimin e një procedure për ndjekjen penale dorëzohet në prokurorinë publike kompetente, si dhe përmes përgatitjes së projekteve të përbashkëta për promovimin e bashkëpunimit ndërinstitucional.¹²⁸

Lidhur me pretendimin e diskutueshëm se djalit të kryetarit aktual të Kuvendit i është dhënë e drejta për të marrë provimin e jurisprudencës me një vendim diskrecional të një ish-ministri të Drejtësisë pa përmbushur kërkesat e përcaktuara arsimore,¹²⁹ KSHPK-ja kreu një hetim dhe arriti në përfundimin se

124 Transparency International, ‘Indeksi i Perceptimit të Korrupsionit 2022’, 2022, <https://www.transparency.org/en/cpi/2022/index/mkd>.

125 Departamenti i Shtetit, ‘Raporti 2022 i Vendit mbi Praktikën e të Drejtave të Njeriut për Maqedoninë e Veriut’, 21 mars 2023, <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/north-macedonia/>.

126 ‘Misioni i ekspertëve të TAIEX për themelimin e një qendre analitike në kuadër të KSHPK-së (TAIEX ekspertskata mисија за формирање на Аналитички центар во рамки на ДКСК)’, *Faqja Zyrtare e Komisionit Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit*, 14 shkurt 2023, <https://bit.ly/3KotXGf>.

127 Komisioni Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit, ‘Dorëzimi i Informacionit Publik (Доставување на информации од јавен карактер)’, 28 prill 2023.

128 ‘Nënshkruhet memorandumi i bashkëpunimit me Prokurorinë Publike të Republikës së Maqedonisë së Veriut (Потпишан меморандум за соработка со Јавното обвинителство на Република Северна Македонија)’, *Faqja zyrtare e Komisionit Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit*, 20 shkurt 2023, <https://bit.ly/3KqDc8J>.

129 ‘Si e kaloi djali i Talat Xhaferit provimin e jurisprudencës dhe u regjistrua në Akademinë për Gjyqtarë dhe Prokurorë Publikë? (Како синот на Талат Џафери полагал правосуден испит и се запишал на Академија за судии?)’, *Kanal 5*, 28 nëntor, 2022, <https://kanal5.com.mk/kako-sinot-na-talat-djaferi-polagal-pravosuden-ispit-i-se-zapishal-na-akademija-za-sudii/a557605>.

kandidati mund t'i merrret certifikata e tij për provimin e kaluar të jurisprudencës.¹³⁰ Megjithatë, ai ka arritur të hynte dhe të përfundonte Akademinë e Gjyqtarëve dhe Prokurorëve Publikë me një certifikatë të tillë. Tani është në listën e prokurorëve të ardhshëm publikë të publikuar nga Akademia në mes të shkurtit.¹³¹

Prokuroria Publike

Më 16 shkurt, Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ) vendosi të mos shqyrtojë faljen e dhënë nga një ish-president i vendit në çështjet gjyqësore 'Transporter', 'Tortura', 'TNT' dhe 'Titanik'.¹³² Gjegjësisht, në këto raste, disa ish-zyrtarë qeveritarë u akuzuan nga ish-Prokuroria Speciale Publike dhe u dënuan, por më vonë u falën në vitin 2016. Të dënuarit u ankuan përpara GJEDNJ lidhur me të drejtën e tyre për një gjykim të drejtë. Megjithatë, Gjykata vendosi që këto kërkesa ishin të parakohshme sepse nuk ishin shfrytëzuar të gjitha mjetet juridike të ofruara nga sistemi juridik maqedonas. Kjo do të thotë se proceset gjyqësore kundër tetë aplikantëve do të vazhdojnë, dhe ata do të vazhdojnë të vuajnë dënimet e tyre me burg.¹³³

Në periudhën raportuese ka vazhduar gjykimi i rastit 'Softveri', ku i pandehuri i parë është ish-Sekretari i Përgjithshëm i Qeverisë. Ish-Sekretari i Përgjithshëm i Qeverisë ngriti padi penale kundër një prokurori publik dhe një bashkëpunëtorit ekspert në Prokurorinë Themelore Publike për Ndjekjen e Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit (PTHPNKOK) për shkak të punës neglizhente në shërbim.¹³⁴

Më 8 mars, u nënshkrua marrëveshja për ndërtimin e Korridorit 8 dhe 10 nga Ministria e Transportit dhe Lidhjeve, Ndërmarrja Publike për Rrugët Shtetërore dhe konsorciumi 'Behtel dhe Enka'. Marrëveshja rregullon një investim të madh qeveritar që synon të rrisë cilësinë e infrastrukturës rrugore dhe trafikut, në përputhje me prioritetet kryesore të qeverisë. Vlera e marrëveshjes arrin në 1.3 miliardë euro, që synon të ndërtojë katër seksione autostradash që arrijnë në 110 kilometra.¹³⁵ Partia më e madhe opozitare politike VMRO-DPMNE vuri në dukje një sërë parregullsish të pretenduara rreth kësaj marrëveshjeje, siç është ajo që një nga kompanitë e kontraktuara mori licencën e saj gjatë procedurës së prokurimit publik,¹³⁶ se e njëjta kompani ka një veprimtari tjetër kryesor të regjistruar

130 'Djali i Xhaferit zgjidhet prokuror edhe pse KSHPK-ja po heton një rast kundër tij (Синот на Џафери избран за обвинител иако Антикорупциска води случај за него)', *Alsat M*, 21 shkurt 2023, <https://alsat.mk/mk/sinot-na-dhaferi-izbran-za-obvinitel-iako-antikorupsiska-vodi-sluchaj-za-nego/>.

131 'Djali i Xhaferit në mesin e kandidatëve të përzgjedhur për prokurorë, edhe pse KSHPK-ja po heton një rast kundër tij (Синот На Џафери Меѓу Избраните Кандидати За Обвинители, Иако Антикорупциска Води Случај За Нег Синот на Џафери меѓу избраните кандидати за обвинители, иако Антикорупциска води случај за него)', *Telma TV*, 22 shkurt 2023, <https://telma.com.mk/2023/02/22/sinot-na-dzhaferi-izbran-za-obvinitel-iako-antikorupsiska-vodi-sluchaj-za-nego/>

132 GJEDNJ, 'Vendimi Taleski dhe të tjerë kundër Maqedonisë së Veriut (A nr. 77796/17, 80003/17, 81848/17, 81862/17, 11583/18 dhe 30884/18)', 16 shkurt 2023, <https://bit.ly/41RcoWj>.

133 'Strasburgu ende nuk e ka liruar Gruevskin dhe ish-zyrtarët e tjerë nga përndjekja (Стразбур засега не ги ослободи од гонење Груевски и други екс-функционери)', *Slobodnaevropa.mk*, 16 shkurt 2023, <https://bit.ly/3H9yn37>.

134 'Rasti "Softveri": Rashkovski me akuzi penale kundër prokurorit publik dhe një eksperti të asociuar në Prokurorinë Publike (Случај „Софтвери“: Рашковски со кривични пријави за јавен обвинител и стручен соработник во ОЈО)', *24.Mk*, 26 janar 2023, <https://24.mk/details/sluchaj-softveri-rashkovski-so-krivichni-prija-za-javen-obvinitel-i-struchen-sorabotnik-vo-ojo>.

135 'Nënshkruhet marrëveshja për ndërtimin e Korridorit 8 dhe 10 d, fillon zbatim i një prej projekteve më të mëdha të infrastrukturës (Потпишан договорот за изградба на Коридорот 8 и 10 д, започнува реализацијата на еден од најголемите инфраструктурни проекти)', 8 mars 2023, <https://vlada.mk/node/32389>.

136 'VMRO-DPMNE: Prokuroria duhet të hetojë se si "Electra Solutions" mori një licencë në mes të një procedure të hapur të prokurimit publik (ВМРО-ДПМНЕ: Обвинителството Мора Да Истражи Како „Електра Солушнс“ Добила Лиценца Среди Отворен Тендер)', *360 Stepeni*, 26 mars 2023, <https://360stepeni.mk/vmro-dpmne-obvinitelstvoto-mora-da-istraxhi-kako-elektra-solushns-dobila-lit-sentsa-srede-otvoren-tender/>

dhe jo ndërtimin e rrugëve¹³⁷ dhe se mbikëqyrja e projektit do të paguhet deri në shtatë herë më shtrenjtë në krahasim me projektet e tjera¹³⁸. Pas këtyre pretendimeve, Prokuroria Themelore Publike për Ndjekjen e Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit¹³⁹ dhe KSHPK¹⁴⁰ hapën hetime në lidhje me marrëveshjen e mësipërme për ndërtimin e korridoreve.

Kuadri Ligjor

Ndryshimet e shumëpritura në Kodin Penal u miratuan në shkurt.¹⁴¹ Drafti i Kodit synon të zbatojë Konventën e Stambollit duke futur ligje të reja që mbulojnë dhunën me bazë gjinore, ripërcaktimin e ligjeve ekzistuese dhe duke e bërë politikën penale më të rreptë për krime të tilla. Ai gjithashtu përfshin dispozita në lidhje me sigurinë e gazetarëve, ndryshimet në politikat e konfiskimit dhe torturës dhe harmonizimin me Direktivën (BE) 2017/1371 për luftimin e mashtrimit në lidhje me interesat financiare të BE-së përmes të rejtës penal.

---

137 'VMRO-DPMNE: Kovačevski dhe Grubi u mburrën për mbikëqyrjen e huaj, dhe më në fund promovuan një kontratë me një fabrikë të mbathjeve (ВМРО-ДПМНЕ: Ковачевски и Груби Се Фалеа Со Странски Надзор, а На Крај Промовираа Договор Со Фабрика За Гаќи)', *360 Stepeni*, 17 mars 2023, <https://360stepeni.mk/vmro-dpmne-kovachevski-i-grubi-se-falea-so-stranski-nadzor-a-na-kraj-promoviraa-dogovor-so-fabrika-za-gaki/>.

138 'Stojanoski: Skemat e korruptuara vazhdojnë, mbikëqyrja e Korridoreve 8 dhe 10-d paguhet deri në shtatë herë më shtrenjtë në krahasim me projektet e tjera (Стојаноски: Коруптивните Шеми Продолжуваат, Надзорот На Коридорите 8 и 10-д Се Плаќа и До Седум Пати Поскапо Споредено Со Други Проекти)', *360 Stepeni*, 23 mars 2023, <https://360stepeni.mk/stojanoski-koruptivnite-shemi-prodolzhuvaat-nadzorot-na-koridorite-8-i-10-d-se-plaka-i-do-sedum-pati-poskapo-speredeno-so-drugi-proekti/>.

139 'Prokuroria hapi lëndën për mbikëqyrjen e korridoreve 8 dhe 10 d (Обвинителството Отвори Предмет За Надзорот Врз Коридорите 8 и 10 д)', *Nova TV*, 28 mars 2023, <https://novatv.mk/obvinitelstvoto-otvori-predemet-za-nadzorot-vrz-koridorite-8-i-10-d/>.

140 'KSHPK-ja hapi hetim për ndërtimin e korridoreve 8 dhe 10 (Антикорупциска Отвора Предмет За Изградбата На Коридорите 8 и 10)', *Republika*, 9 mars 2023, <https://republika.mk/vesti/makedonija/antikoruptsiska-otvara-predmet-za-izgradbata-na-koridorite-8-i-10/>.

141 'U miratuan ndryshime në Kodin Penal (Минаа измените на Кривичниот законик)', *24.Mk*, 13 shkurt 2023, <https://24.mk/details/minaa-izmenite-na-krivichniot-zakonik>.

Të drejtat themelore

Raporti i vitit 2022 për të Drejtat e Njeriut për Maqedoninë e Veriut, i përgatitur nga Departamenti i Shtetit, thekson çështjet e mëposhtme në fushën e të drejtave themelore: trajtimi çnjerëzor dhe degradues dhe mbipopullimi në disa objekte burgu, dhuna dhe kërcënimet e dhunës ndaj gazetarëve, mungesa e llogaridhënies për dhunën me bazë gjinore dhe në familje dhe krimet dhe kërcënimet me dhunë ndaj popullatës LGBT+.¹⁴²

Jurisprudenca e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut

Sipas azhurnimeve të fundit të Profilit të Shtypit të GJEDNJ-së, gjatë vitit 2022, ajo trajtoi 314 raste në lidhje me Maqedoninë e Veriut, nga të cilat 302 u shpallën të papranueshme. Ajo solli gjashtë vendime (në lidhje me 12 aplikime), në katër prej të cilave u gjetë të paktën një shkelje të KEDNJ-së.¹⁴³

Avokati i Popullit

Sipas të dhënave në Raportin Vjetor për vitin 2022, në vitin paraprak, Avokati i Popullit përpunoi/shqyrtoi gjithsej 3,482 aplikime, nga të cilat 3,209 ishin nga viti 2022, ndërsa 273 raste të tjera u bartën nga viti paraprak. Nga ankesat, Avokati i Popullit ka filluar procedimin në 2,173 lëndë (ose 62.41%). Në këtë vit raportues, numri më i madh i shkeljeve të konstatuara ishin në fushën e mbrojtjes së të drejtave të fëmijëve (103 raste), në fushën e gjyqësorit (89 raste), në fushën e kushteve civile dhe çështjeve të tjera të brendshme (58 raste), të drejtat e konsumatorit (52 raste), mbrojtje sociale (47 raste), mbrojtje të të drejtave nga marrëdhëniet e punës (44 raste), sigurimi pensional dhe invalidor (42 raste) dhe të tjera.¹⁴⁴

Në periudhën raportuese, Avokati i Popullit ka pranuar 783 ankesa, me më së shumti ankesa në gjyqësor, marrëdhëniet e punës, të drejtat e konsumatorit, të drejtat e fëmijëve, ndërtimtari dhe urbanizëm.¹⁴⁵

Avokati i Popullit dhe Komisioni për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Diskriminimi (KPMĐ) nënshkruan një Memorandum Bashkëpunimi, duke theksuar kështu angazhimin e të dyja palëve për të punuar së bashku për të promovuar dhe mbrojtur të drejtat e të gjithë qytetarëve. Institucionet synojnë të bashkëpunojnë dhe të zhvillojnë aktivitete arsimore dhe hulumtime të përshtatshme për promovimin e parimit të barazisë dhe parimit të mosdiskriminimit, të bashkëpunojnë në organizimin e debateve publike, punëtorive, konferencave dhe fushatave dhe ngjarjeve të tjera edukative-promovuese, si dhe të bashkëpunojnë në trajtimin e ankesave dhe rasteve specifike të diskriminimit dhe shkëmbimin e informacionit në dispozicion, opinionëve dhe rekomandimeve në fushën e barazisë dhe mbrojtjes nga diskriminimi.¹⁴⁶

142 Departamenti i Shtetit, 'Raporti 2022 për të Drejtat e Njeriut për Maqedoninë e Veriut', 21 mars 2023, <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/north-macedonia/>.

143 European Court of Human Rights, Press Country Profile – The Republic of North Macedonia (2023) <https://www.echr.coe.int/Documents/CP_Republic_of_North_Macedonia_ENG.pdf> accessed 10 April 2023.

144 Avokati i Popullit i Republikës së Maqedonisë së Veriut, "Raporti vjetor për shkallën e sigurimit të respektimit, promovimit dhe mbrojtjes së lirive dhe të drejtave të njeriut 2022", mars 2023, <https://ombudsman.mk/CMS/Upload/NarodenPravobranitel/upload/Godisni%20izvestaj/GI-2022/GI-2022.pdf>.

145 Avokati i Popullit, 'Paraqitja e Informatave Publike (Доставување на информации од јавен карактер)', 25 prill 2023.

146 'Nënshkruhet Memorandum për bashkëpunim me Komisionin për Parandalim dhe Mbrojtje nga Diskriminimi (Потпишан Меморандум за соработка со Комисијата за спречување и заштита од дискриминација)', *Faqja zyrtare e Avokatit të Popullit të Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 7 mars 2023, <https://bit.ly/3MIEIkN>.

Godinat e burgut dhe të paraburgimit

Në fillim të vitit, Drejtoria për Zbatimin e Sanksioneve deklaroi masat dhe aktivitetet për krijimin, zhvillimin dhe promovimin e shërbimit të probacionit.¹⁴⁷ Drejtoria njoftoi se kishte krijuar një shërbim funksional të probacionit në vend, me gjithsej 11 zyra funksionale të probacionit, për fushat e gjykatave të shkallës së parë në Shkup, Kumanovë, Tetovë, Manastir, Shtip, Veles, Strumicë, Ohër, Përlep, Kavadar dhe Gjevgjeli dhe gjithsej 33 oficerë të probacionit të punësuar në departamentin e probacionit. Të dhënat e tyre tregojnë se numri i rasteve rritet nga viti në vit, ku numri i rasteve të probacionit në vitin 2019 ishte 165. Në vitin 2020 ka pasur 276 raste të probacionit. Në vitin 2021 ishin 451, ndërsa në vitin 2022 ishin 475.¹⁴⁸ Për të përmirësuar më tej shërbimin e probacionit në vend, Drejtoria njoftoi për bashkëpunime me institucione të ndryshme shtetërore dhe disa ndryshime ligjore.¹⁴⁹

Më 23 dhe 24 shkurt, Drejtoria për Zbatimin e Sanksioneve organizoi trajnim për mentorimin e pjesëtarëve të policisë së burgut në Qendrën për Trajnim dhe Edukim. Qëllimi i trajnimit ishte edukimi i një grupi të përzgjedhur të anëtarëve të policisë së burgut në procesin e mentorimit gjatë punës së probacionit, e cila kryhet përmes trajnimit bazë dhe punës me një mentor.¹⁵⁰

Në përputhje me kompetencat e saj ligjore, KPMD miratoi një Rekomandim të Përgjithshëm për Drejtorinë për Zbatimin e Sanksioneve, së bashku me autoritetet e tjera përkatëse, për të përgatitur një plan veprimi me aktivitete dhe burime të buxhetimit për përshtatjen, rikonstruimin ose ndërtimin e institucioneve gjysmë të hapura dhe të hapura për gratë. Ky plan veprimi është i nevojshëm sepse gratë e dënuara nga i gjithë territori i vendit dërgohen për të vuajtur dënimin e tyre me burg ekskluzivisht në Burgun e Idrizovës, pasi është i vetmi institucion penal në vend ku ka një departament të veçantë për gratë. Njëkohësisht, ky është një institucion i një lloji të mbyllur, i cili solli në përfundimin se të dënuarit gra vihen në një pozitë më pak të favorshme në krahasim me të dënuarit meshkuj, të cilët mund të vuajnë dënimin e tyre me burg në institucione të tjera penale gjysmë të hapura dhe të hapura.¹⁵¹

KPMD gjithashtu lëshoi një mendim dhe një rekomandim tjetër të përgjithshëm për Ministrinë e Arsimit dhe Shkencës (MASH) për diskriminimin e kryer ndaj fëmijëve që shërbejnë një masë edukative-korrigjuese në objektin korrektues të Tetovës. Konkretisht, KPMD konstatoi diskriminim të drejtpërdrejtë të vazhdueshëm nga MASH në lidhje me mungesën e qasjes së insitucionit në arsimin e detyrueshëm. Rekomandimi i përgjithshëm i kërkon MASH-it të bashkëpunojë me Drejtorinë për Zbatimin e Sanksioneve për të siguruar qasje sistematike, të qëndrueshme dhe të vazhdueshme në arsimin e detyrueshëm për të gjithë personat e dënuar ose fëmijët gjatë zbatimit të dënimit me burg ose masës korrigjuese.¹⁵²

147 'Masat dhe aktivitetet e ndërmarra nga Drejtoria për Zbatimin e Sanksioneve në drejtimin e themelimit, zhvillimit dhe promovimit të shërbimit të probacionit (Преземени мерки и активности на Управата за извршување на санкциите во насока на воспоставување, развој и унапредување на пробациската служба)', *Faqja Zyrtare e Drejtorisë për Zbatimin e Sanksioneve*, 2 janar 2023, <https://bit.ly/40biTs>.

148 Ibid.

149 Ibid.

150 'Trajnim për mentorim (Обука за менторство)', *Faqja zyrtare e Drejtorisë për Zbatimin e Sanksioneve*, 27 shkurt 2023, <https://bit.ly/40ry7DJ>.

151 'Rekomandim i Përgjithshëm (Општа препорака)' (Komisioni për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Diskriminimi, 23 mars 2023), <https://bit.ly/3UxOddn>.

152 'KPMD me një REKOMANDIM TË PËRGJITHSHËM në Ministrinë e Arsimit dhe Drejtorinë për Zbatimin e Sanksioneve për sigurimin e arsimit të detyrueshëm në Institucionet Korrektuese dhe burgjet (КСЗД со ОПШТА ПРЕПОРАКА кон МОН и Управата за извршување санкци за обезбедување задолжително образование во Воспитно-поправните установи и Казнено-поправните домови)', *Faqja zyrtare e Komisionit për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Diskriminimi*, 29 mars 2023, <https://bitly/3ndYTY>.

Më 12 janar 2023, një i dënuar i dërguar në qendrën e urgjencës për një lëndim arriti të arratiset në rrugën e kthimit në burgun e Idrizovës duke plagosur oficerin e policisë së burgut që drejtonte automjetin e burgut. MD njoftoi se Drejtoria për Zbatimin e Sanksioneve do të inspektojë burgun e Idrizovës dhe do të marrë masat e duhura për të gjitha parregullsitë e identifikuara për të përcaktuar pse nuk u sigurua ndihma e policisë për shoqërimin e të dënuarit në spital.¹⁵³ Drejtori i burgut konfirmoi se po zhvillohet një hetim për rastin nga PTHPNKOK dhe Ministria e Punëve të Brendshme gjithashtu¹⁵⁴ në lidhje me lëshimet e bëra për të bërë të mundur arratisjen, dhe për të përcaktuar përgjegjësinë për arratisjet nga burgu në përgjithësi, pasi Drejtoria për Zbatimin e Sanksioneve kishte informuar se kishte gjithsej 256 arratisje nga institucionet penale gjatë vitit 2022.¹⁵⁵ Menjëherë pas incidentit, Qeveria shkarkoi drejtorin e Drejtorisë¹⁵⁶ dhe emëroi një drejtor të përkohshëm, në pritje të zgjedhjes së një të riu.¹⁵⁷ PTHPNKOK dyshonte se komandanti i sigurisë së jashtme dhe tre policë të burgut të punësuar në burgun e Idrizovës kishin kryer krimin e lirit të paligjshëm të një personi të privuar nga liria sipas nenit 373 të Kodit Penal, kështu që për tre nga të dyshuarit, PTHPNKOK kërkoi paraburgim dhe konfiskimin e pasaportës së të dyshuarit të katërt.¹⁵⁸

Më 20 shkurt, si pjesë e një bashkëpunimi ndërinstitutional, në burgun e Idrizovës u krye një aksion i koordinuar policor në formën e një kërkimi me qëllim të gjetjes së gjërave të ndaluara në mesin e të dënuarve që vuajnë dënimin me burg, gjë që rezultoi në konfiskimin e gjërave të mëposhtme: para në dorë në një shumë më të madhe se shuma e lejuar ligjërish të personat e dënuar mund të posedojnë, një tabletë, 11 telefona celularë, disa pjesë të aksesorëve për telefona celularë, disa objekte të mprehta dhe një substancë pluhuri.¹⁵⁹

Më 21 mars, policia e burgut në burgun e Idrizovës kreu një operacion të madh gjatë të cilit ata zbuluan një tunel nëntokësor rreth 60 metra të gjatë.¹⁶⁰ MD lëshoi një deklaratë duke shpjeguar se tuneli u zbulua pas indikacioneve të sjelljes së dyshimtë nga të dënuarit në burg dhe po kryhet një hetim i të gjitha rrethanave.¹⁶¹ Në të njëjtën kohë, drejtori i burgut të Idrizovës u shkarkua dhe u emërua një drejtor i ri i përkohshëm.¹⁶² Në fund të muajit, një tjetër incident ndodhi në të njëjtin burg. Të burgosurit hynë në zyrë

153 'Informacion rreth incidentit që ndodhi dje për arratisjen e një të dënuari dhe plagosjen e një oficeri të policisë së burgut (Информација за инцидентот кој се случи вчера за бекство на осуденик и ранет припадник на затворска полиција)', *Faqja zyrtare e Ministrisë së Drejtësisë*, 13 janar 2023, <https://pravda.gov.mk/vest/6466>.

154 'Hetimi për arratisjen e Memetit - Zyra e Prokurorit për Krim të Organizuar hyri në Idrizovë sot (Истрага за бекството на Мемети - обвинителството за организиран криминал денеска влезе во Идризово)', *24.Mk*, 17 janar 2023, <https://24.mk/details/istra- ga-za-begstvoto-na-memeti-obvinitelstvoto-za-organiziran-kriminal-deneska-vleze-vo-idrizovo>.

155 Arratisja nga burgu si në filma – Ai mori një armë nga një polic dhe e qëlloi atë, pastaj u arratis me një "Audi"! (ФИЛМСКО БЕГСТВО ОД ЗАТВОР – Одзел пиштол од полицаец и пукал во него, па избегал со „Ауди“!), *Vecer.Mk*, 13 janar 2023, <https://bit.ly/3x3zATO>.

156 'Nga sesioni i 119-të i Qeverisë: Shkolla e vjetër në Ljubojno do të transformohet në një Qendër për promovimin e Gjuhës Maqedonase; Drejtori i Drejtorisë për Zbatimin e Sanksioneve u shkarkua; Drejtori i Shërbimit Pedagogjik është emëruar (Од 119-та владина седница: Старото училиште во Љубојно ќе се ревитализира во Центар за промоција на македонскиот јазик; разрешен е директорот на Управата за извршување на санкциите; именувана е директорка на Педагошката служба)', *Faqja zyrtare e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 17 janar, 2023, <https://vlada.mk/node/31739>.

157 'Nga sesioni i 120-të i Qeverisë: Është emëruar ushtruesi i detyrës së drejtorit të Drejtorisë për Zbatimin e Sanksioneve (Од 120-та владина седница: Именуван е ВД директор на Управата за извршување на санкциите)', *Faqja zyrtare e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 18 janar 2023, <https://vlada.mk/node/31759>.

158 'Hetimi për arratisjen e Memetit është ende në vazhdim, deklaroi Tupançeski, dhe shprehu besimin se do të përfundojë me një Epilog Ligjor (Истрагата за бекството на Мемети сè уште трае, изјави Тупанчески и изрази уверување дека ќе заврши со правен епилог)', 30 janar 2023, <https://360stepeni.mk/istragata-za-begstvoto-na-memeti-se-ushte-trae-izjavi-tupancheski-i-izrazi-uveruvane-deka-ke-zavrshi-so-praven-epilog/>

159 'Kërkime në Burgun e Idrizovës, shuma të mëdha të parave dhe objekte të paligjshme të gjetura (Претреси во Казнено-поправната установа Идризово, пронајдени поголема сума на пари и недозволен предмет)', *Pravdiko*, 20 shkurt 2023, <https://www.pravdiko.mk/pretresi-vo-kazneno-popravnata-ustanova-idrizovo-pronajdeni-pogolema-suma-na-pari-i-nedozvoleni-predmeti/>.

160 'Në burgun e Idrizovës u zbulua një tunel për arratisje (Во затворот Идризово откриен tunel за бекство)', *Shkup Info*, 21 mars 2023, <https://bit.ly/40qOBvK>.

161 'Njoftim (Соопштение)', *Faqja zyrtare e Ministrisë së Drejtësisë*, 21 mars 2023, <https://pravda.gov.mk/vest/6497>.

162 'U shkarkua drejtori i burgut të Idrizovës, ky është zëvendësimi i Tahirit (Разрешен директорот на „Идризово“, еве кој е заменикот на Тахири)', *Shkup 24*, 21 mars 2023, <https://bit.ly/3K2XdUb>.

në ndërtesën e departamentit të mbyllur, ku kishte punonjës dhe një nga të burgosurit dëmtoi një pjesë të inventarit. Një prokuror publik u njoftua për incidentin dhe po e heton atë.¹⁶³

Mbrojtja e të Dhënave Personale

Lidhur me numrin e ankesave, në vitin 2022 janë paraqitur gjithsej 300 ankesa, nga të cilat 232 ankesa (77%) janë për abuzim në rrjetet sociale. Tjetra ka të bëjë me arsye të tjera për sa i përket marketingut të drejtpërdrejtë, pamundësisë së tërheqjes së pëlqimit, mosofrimit së kushteve për ushtrimin e të drejtave të subjekteve të të dhënave personale dhe të tjerëve. Sa i përket abuzimit në rrjetet sociale, shumica e ankesave i referohen profileve të rreme, ndërhyrjes së paautorizuar në profile, publikimit të regjistrimeve video dhe audio të njerëzve të tjerë, fyerjeve në internet, shpifjeve dhe shantazheve. Rrjeti social më i përfaqësuar të cilit i referohen ankesat është Facebook (116), pastaj Instagram (103), ndërsa ankesat e tjera i referohen YouTube, TikTok, Twitter, Snapchat dhe të tjerë.¹⁶⁴

Në shënimin e Ditës Evropiane të Mbrojtjes së të Dhënave Personale (28 janar), kreu i Agjencisë për Mbrojtjen e të Dhënave Personale (AMDP) theksoi rëndësinë e të pasurit një ekip të fortë. Drejtori shpjegoi se shumë punonjës po largohen për punë me pagë më të lartë në sektorin privat, duke e lënë agjencinë me staf të pamjaftueshëm për të trajtuar sfida të reja, veçanërisht me Ligjin e ri për Mbrojtjen e të Dhënave Personale.¹⁶⁵

Në Vinicë, u zbulua një rast i keqpërdorimit të të dhënave personale që përfshinte një punonjës të Fondit të Sigurimit të Pensioneve dhe Aftësisë së Kufizuar. Punonjësi dyshohet se ka përdorur të dhënat personale të shtetasve të tjerë për të marrë kredi të shpejta në emër të dikujt tjetër. Kjo ka ndodhur gjatë dy vite e gjysmë, duke rezultuar në një kallzim penal për shpërdorim të pozitës së tyre të punës.¹⁶⁶

Liria e shprehjes

Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë (SHGM) akuzoi Ministrinë e Punëve të Jashtme (MPJ) për mosbindje ndaj vendimit të Qeverisë për moratorium ndaj reklamave qeveritare në mediat private. Sipas SHGM-së, MPJ planifikon të shpenzojë rreth 100,000 euro për aktivitete promovuese në lidhje me kryesimin e OSBE-së nga Maqedonia e Veriut, për të cilën është lidhur kontratë me një kompani private të marketingut. SHGM nuk e konsideron këtë si mbështetje për mediat, por si një përpjekje për t'i korruptuar ato dhe, në të njëjtën kohë, për të promovuar propagandën politike në dëm të interesit publik.¹⁶⁷ Në zbatim të këtij reagimi, MPJ-ja lëshoi një deklaratë duke hedhur poshtë pretendimet se fushata në lidhje me kryesimin e OSBE-së është në kundërshtim me ndalimin e fushatave qeveritare pasi kryesimi përfaqëson projektin më të rëndësishëm të politikës së jashtme me të cilin Maqedonia e Veriut do të paraqitet para publikut ndërkombëtar. Ajo ka rëndësi dhe ndikim në zhvillimin e brendshëm politik të

163 'Tre të burgosur nga "Idrizova" hynë në zyrën e policisë së burgjeve dhe e dëmtuan atë (Тројца затвореници од "Идризово" упаднале во канцеларија на затворската полиција и кршеле во неа)', *Makfax*, 31 mars 2023, <https://bit.ly/3KgDJKp>.

164 Agjencia për Mbrojtjen e të Dhënave Personale të Republikës së Maqedonisë së Veriut, "Raporti Vjetor për vitin 2022 (Годишен извештај за 2022)", 31 mars 2023, <https://bit.ly/43hA8oe>.

165 'Aliu: Agjencia për Mbrojtjen e të Dhënave Personale po përballet me mungesë të punonjësve (Алиу: Агенцијата за заштита на лични податоци се соочува со недостиг на вработени)', *MakPress.mk*, 27 janar 2023, <https://m.makpress.mk/Home/PostDetails?PostId=522083>.

166 'Një punonjës i SPIM nxorri kredi të shpejta në një emër tjetër (Вработена во Фондот за ПИОМ земала брзи кредити на друго име)', 20 Mars 2023, <https://360stepeni.mk/vrabotena-vo-fondot-za-piom-zemala-brzi-krediti-na-drugo-ime/>.

167 'SHGM: Promovimi mediatic i MPJ-së me para publike është kundër ndalimit të fushatave qeveritare (ЗНМ: Медиумската промоција на МНР со јавни пари е спротивна на забраната за владини кампањи)', *Faqja zyrtare e Shoqatës së Gazetarëve të Maqedonisë*, 5 janar 2023, <https://bit.ly/3xWNE26>.

vendit. Megjithatë, MPJ-ja ndaloi fushatën e planifikuar një javore dhe deklaroi se aktivitetet e ardhshme të komunikimit do të koordinohen me shoqatat e gazetarëve dhe përfaqësues të tjerë të sektorit civil.¹⁶⁸

Më 24 shkurt, SHGM dhe Këshilli Gjyqësor i Mediave nënshkruan memorandum për bashkëpunim. Memorandumi ka për qëllim të përmirësojë bashkëpunimin midis gjyqësorit dhe medias nëpërmjet aktiviteteve të përbashkëta, konsultimeve dhe fushatave.¹⁶⁹

Sulmet ndaj gazetarëve

Gjatë periudhës raportuese, Agjencia për Shërbimet e Mediatike Audio dhe Audiovizuele (ASHMAA) reagoi ndaj tetë incidenteve që përfshinin sulme ndaj gazetarëve, parandalimin e kryerjes së punës së raportimit dhe deklaratat armiqësore të zyrtarëve publikë ndaj gazetarëve. Ata nuk gjetën asnjë gjuhë urrejtjeje të përhapur nga media.¹⁷⁰

Kryetari i partisë politike Bashkimi Demokratik për Integrim i etiketoi publikisht dy stacione televizive si armiqësore gjatë fjalës së tij kur u përpoq të shprehte pakënaqësinë ndaj mbulimit mediatic të aktiviteteve të partisë duke i cilësuar si “armiq të shqiptarëve”.¹⁷¹ SHGM, Sindikata e Pavarur e Gazetarëve dhe Punëtorëve të Medias (SPGM) dhe Agjencia për Shërbime Mediatike Audio dhe Audiovizuele (ASHMAA) e dënuan këtë fjalim, duke deklaruar se është i dëmshëm dhe mund të kërcënojë sigurinë e gazetarëve dhe punonjësve të medias, duke inkurajuar kështu censurën dhe sulmet dhe kërcënimet ndaj mediave dhe gazetarëve nga anëtarët e partisë. ASHMAA përsëriti se është e nevojshme të respektohen standardet evropiane dhe u bëri thirrje politikanëve të përmbahen nga përdorimi i gjuhës që diskrediton median dhe inkurajon intolerancën dhe padurimin ndër-etnik.¹⁷² Kryeministrit iu kërkua t'i përgjigjej deklaratës, por zgjodhi të mos komentonte. Në vend të kësaj, ai shprehu pikëpamjet e tij mbi stacionet televizive, të cilat edhe një herë ndezën mosmiratim nga SHGM.¹⁷³ Më pas, Kryeministri sqaroi se nuk synonte ndonjë rrjet televiziv specifik. Megjithatë, nëse ndonjëri prej tyre ndihej i ofenduar nga deklarata e tij e mëparshme, ai u kërkoi falje atyre.¹⁷⁴

Gjatë një konference shtypi, Ministri i Ekonomisë akuzoi një gazetar se po bënte pyetje në emër të tjerëve dhe i kujtoi një gazetari tjetër se roli i tyre ishte të bënin pyetje, jo të jepnin komente mbi përgjigjet. Ky incident ndodhi në një kohë të ndryshme nga diskutimi i tanishëm.¹⁷⁵ SPGM reagoi ndaj këtij incidenti, duke deklaruar se qëndrimi i ministrit ndaj gazetarëve ishte skandaloz dhe i papranueshëm. Ai gjithashtu e bën

168 ‘MPJ nuk sheh promovim të paligjshëm me para publike në media, por do të ndalojë fushatën (MHP не гледа незаконска промоција со јавни пари во медиумите, но ќе ја прекине кампањата)’, *Radio MOF*, 7 janar 2023, <https://www.radiomof.mk/mnr-ne-gleda-nezakonska-promocija-so-javni-pari-vo-mediumite-no-kje-ja-prekine-kampanjata/>.

169 ‘U nënshkrua Memorandum bashkëpunimi ndërmjet SHGM-së dhe Këshillit të Mediave Gjyqësore (Потпишан меморандум за соработка помеѓу ЗНМ и Судско-медиумскиот совет)’, *Faqja zyrtare e Shoqatës së Gazetarëve të Maqedonisë*, 24 shkurt 2023, <https://bit.ly/3lfYY6R>.

170 Agjencia për Shërbimet e Mediatike Audio dhe Audiovizuele ‘Dorëzimi i Informacionit Publik (Доставување на информации од јавен карактер)’, 13 prill, 2023.

171 ‘Për Ahmetin, Telma dhe Alfa janë armiq të shqiptarëve (За Ахмети, Телма и Алфа биле непријатели на Албанците)’, *360 Stepni*, 16 janar 2023, <https://360stepni.mk/za-ahmeti-telma-i-alfa-bile-neprijатели-na-albantsite/>.

172 ‘SHGM, SPGM dhe ASHMAA dënojnë deklaratën e Ali Ahmetit në të cilën ai e etiketon median si «armiq» (ЗНМ, ССНМ и ААВМУ со осуда за изјавата на Али Ахмети во која етикетира медиуми како „непријатели“), *Radio MOF*, 16 janar 2023, <https://www.radiomof.mk/znm-ssnm-i-aavmu-so-osuda-za-izjavata-na-ali-ahmeti-vo-koja-etiketira-mediumi-kako-neprijатели/>.

173 ‘SHGM: Etiketimi i paprecedentë mediatic nga kryeministri Kovačevski (ЗНМ: Непримерно етикетање на медиуми и од Премиерот Ковачевски)’, *Faqja zyrtare e Shoqatës së Gazetarëve të Maqedonisë*, 16 janar 2023, <https://bit.ly/3mekRnf>.

174 ‘Nëse dikush ka nevojë për ndjesën time, e ka, kryeministri i tha “Alfa” dhe “Telma” (Ако некој има потреба од мое извикување, го има извикувањето, им порача премиерот на „Алфа“ и „Телма“), *Mkd.Mk*, 18 janar 2023, <https://www.mkd.mk/makedonija/politika/ako-nekoj-ima-potreba-od-moe-izvinuvanje-go-ima-izvinuvanjeto-im-poracha>.

175 ‘Bekteshi ofendoi gazetarët në një konferencë shtypi (Бектеши навредуваше новинари на прес конференција)’, *Alsat M*, 2 shkurt 2023, <https://alsat.mk/mk/bekteshi-navreduvashе-novinari-na-pres-konferencijasija/>.

punën e gazetarëve dhe punonjësve të medias më të vështirë. Ai mund të shkaktojë vetëcensurë dhe sjellje armiqësore ndaj tyre, duke rrezikuar sigurinë e tyre dhe duke prishur integritetin e tyre.¹⁷⁶ SHGM dhe Këshilli për Etikë në Media në Maqedoni (KEMM) kanë theksuar se ky incident nuk është një ngjarje e izoluar, por pjesë e një modeli të keqtrajtimit ndaj gazetarëve. Zyrarët shtetërorë duhet të tregojnë kujdes më të madh në marrëdhëniet e tyre me gazetarët, pasi luajnë një rol jetik në informimin e publikut.¹⁷⁷

Sipas SHGM-së dhe ASHMAA-së, një tjetër incident ka ndodhur me rastin e 151-të të vjetorit të lindjes së një maqedonasi kur Qeveria aplikoi një qasje selektive për akreditimin e mediave të caktuara për të mbuluar ngjarjen.¹⁷⁸ Megjithatë, medias së akredituar iu dhanë udhëzime specifike për gazetarët dhe kameramanëve në ngjarje nga një nëpunës i Qeverisë, duke i justifikuar ato me pretendime se ngjarja ishte me rrezik të lartë. Kjo shkaktoi një debat midis nëpunësit dhe punonjësve të pranishëm të medias,¹⁷⁹ pas të cilit SHGM kërkoi një shpjegim nga zyra e Kryeministrit për arsyet e këtij protokollit dhe kërkoi sanksione nga Qeveria për sjelljen e administratorit.¹⁸⁰

Këto incidente kulmuan me një marshim proteste për të mbrojtur dinjitetin gazetaresk, organizuar nga SHGM dhe SPGM në mes të shkurtit. Me këtë rast, gazetarët kërkuan miratimin e menjëhershëm të ligjeve përkatëse, të rëndësishme për të drejtat e tyre dhe për punën e medias dhe zbatimin e vazhdueshëm të tyre, kërkuan nga zyrarët publikë dhe politikanët të respektojnë gazetarët dhe punonjësit e medias dhe t'i vihet fund marrëdhënieve agresive shtetërore, më shumë mbështetje për gazetarët dhe mediat lokale dhe respektimin e të drejtave të punës dhe kushteve të sigurta të punës të gazetarëve dhe punonjësve të medias.¹⁸¹ Si pasojë, Federata Evropiane e Gazetarëve dënoi sjelljen e papërshtatshme të zyrarëve shtetërorë ndaj gazetarëve dhe u kujtoi atyre detyrimet morale që sjell funksioni publik.¹⁸²

Grupet e cënueshme dhe parimi i mosdiskriminimit

Gjatë sesionit të 118-të, Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut shqyrtoi dhe miratoi planin e veprimit për zbatimin e Strategjisë Kombëtare për Barazi dhe Mosdiskriminim nga viti 2022 deri në vitin 2026. Sipas deklaratës së qeverisë, plani i veprimit përfshin një afat kohor dhe mjete financiare për të siguruar që Strategjia të zbatohet plotësisht deri në vitin 2026. Objektivi kryesor i strategjisë është të garantojë se të gjitha të drejtat e qytetarëve janë të mbrojtura pa diskriminim të çfarëdolloj baze.¹⁸³

176 'SPGM kërkon që qeveria menjëherë të ndalojë diskreditimin e gazetarëve (ССНМ бара Владата под итно да престане со дискредитација на новинарите)', *Kanal 5*, 2 shkurt 2023, <https://kanal5.com.mk/ssnm-bara-vladata-pod-itno-da-prestane-so-diskreditacija-na-novinarite/a566703>.

177 'SHGM dhe KEMM: Zyrarët sulmojnë gazetarët përsëri – Kjo sjellje duhet të ndalet (ЗНМ и СЕММ: Функционери повторно во напад кон новинарите – ваквото однесување мора да престане)', *Radio MOF*, 3 shkurt 2023, <https://www.radiomof.mk/znm-i-semm-funkcioneri-povtorno-vo-napad-kon-novinarite-vakvoto-odnesuvanje-mora-da-prestane/>.

178 'SHGM dhe ASHMAA dënuan qasjen selektive të Qeverisë ndaj akreditimit të mediave (ЗНМ и ААВМУ го осудија селективниот пристап на Владата за акредитација на медиуми)', *Radio MOF* <https://www.radiomof.mk/znm-i-aavmu-go-osudija-selektivniot-pri-star-na-vladata-za-akreditacija-na-mediumi/>.

179 'Qeveria u thotë gazetarëve se si të punojnë, grindet përpara platosë së kishës së Shën Spasit (Владата им капува на новинарите како да работат, караници пред платото на Свети Спас)', *Makfax News Agency*, 4 shkurt 2023, <https://bit.ly/41zaaLQ>

180 'SHGM: Sjellja e zyrarëve qeveritarë është censurë (ЗНМ: Односот на владините слупбеници е цензура)', *Faqja zyrtare e Shoqatës së Gazetarëve të Maqedonisë*, 4 shkurt 2023, <https://bit.ly/3J25FCB>.

181 'March for the Defense of Journalistic Dignity (Марш за одбрана на новинарското достоинство)', *Kanal 5*, 17 shkurt 2023, <https://kanal5.com.mk/marsh-za-odbrana-na-novinarskoto-dostoinstvo/a569044>.

182 'Maqedonia e Veriut: EFJ dënon sjelljen e papërshtatshme të zyrarëve shtetërorë ndaj gazetarëve', (EFJ Condemns Inappropriate Behaviour of State Officials towards Journalists',) *Federata Evropiane e Gazetarëve*, 8 shkurt 2023, <https://europeanjournalists.org/blog/2023/02/08/north-macedonia-efj-condemns-inappropriate-behaviour-of-state-officials-towards-journalists/>.

183 'U mbajt sesioni i 118-të i Qeverisë: Gjysma e dytë e vitit do të fillojë më 23 janar, u miratua Plan i Veprimit për Zbatimin e Strategjisë Kombëtare për Barazinë dhe Mosdiskriminimin për 2022-2026 (Се одржа 118-та седница на Влада: Второто полугодие ќе започне на 23 јануари, усвоен Акциски план за реализација на Националната стратегија за еднаквост и недискриминација за 2022-2026 година)', *Uebfaqja Zyrtare e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 10 janar 2023, <https://vlada.mk/node/31667>.

Më 12 janar, Ministri i Punës dhe Politikës Sociale, Ministri i Shëndetësisë dhe Ministri i Arsimit dhe Shkencës nënshkruan Rregulloren për Vlerësimin Funkcional të Fëmijëve dhe të Rinjve me Aftësi të Kufizuara. Rregullorja rregullon funksionimin e organeve të ekspertëve për vlerësim, mënyrën e vlerësimit dhe sigurimin e mbështetjes shtesë në arsim, shëndetësi, mbrojtje sociale dhe mbrojtje të fëmijëve.¹⁸⁴

Në mes të shkurtit, KPMD publikoi një njoftim publik për zgjedhjen e dy anëtarëve për të kompletuar KPMD-në: një anëtar me një mandat prej pesë vjetësh dhe një anëtar me një mandat prej një viti, dy muaj dhe tetë ditë.¹⁸⁵

Në mars, KPMD lëshoi një kërkesë për të krijuar një listë ekspertësh që mund të ofrojnë ndihmë profesionale për KPMD. Kjo është në përputhje me Ligjin për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Diskriminimi, pasi KPMD synon të krijojë grupe këshilltarësh që specializohen në fusha të ndryshme që lidhen me parandalimin dhe luftimin e diskriminimit. Thirrja për mbështetje të ekspertëve u lëshua për të përmbushur këtë objektiv.¹⁸⁶

Në periudhën raportuese, KPMD ka marrë 91 ankesa. Gjatë kësaj periudhe, diskriminim është konstatuar në 14 prej këtyre rasteve, bazuar në punën dhe marrëdhëniet e punës (pesë raste), informimin publik dhe mediat (tre pikë), arsimin, shkencën dhe sportin (dy raste), gjyqësorin dhe administratën publike (dy raste), sigurimet shoqërore (një rast), dhe dy raste janë në fusha të tjera.¹⁸⁷

Më 28 shkurt, KPMD organizoi një konferencë me temë 'A është Republika e Maqedonisë së Veriut një vend i drejtë? Si mund të avancojnë së bashku institucionet në luftën kundër diskriminimit?', ku u prezantuan të dhënat nga raporti mbi diskriminimin në vend dhe perceptimet e qytetarëve nga një sondazh i kryer nga Qendra për Menaxhimin e Ndryshimeve.¹⁸⁸ Sipas të dhënave të hulumtimit, 45.5% e 1,170 të anketuarve që kanë përjetuar diskriminim ose njohin dikë që ka përjetuar diskriminim identifikojnë përkatësinë politike si arsyt kryesore për diskriminim, dhe më së shpeshti haset në fushën e punës dhe punësimit.¹⁸⁹ Ndryshe nga hulumtimi i kryer, analiza e KPMD tregon se arsyt më të zakonshme diskriminuese në vitin 2022 janë përkatësia kombëtare dhe etnike, karakteristikat personale dhe statusi shoqëror. Përfaqësuesit e tyre deklaruan se KPMD ka punuar në 255 raste në vitin 2022, gjë që tregon një prirje të një numri në rritje të peticioneve që lidhen me fjalimin shqetësues bazuar në përkatësinë kombëtare dhe etnike, më së shpeshti të promovuara në rrjetet sociale.¹⁹⁰ Ndërsa një përfundim i përgjithshëm i konferencës ishte se numri i peticioneve nga qytetarët rreth formave të ndryshme të diskriminimit në vend është në rritje, një angazhim nga përfaqësuesit e institucioneve të pranishme u bë për të vazhduar luftën kundër diskriminimit dhe përmirësimin e këtij aspekti në vend.¹⁹¹

184 'Nënshkruhet Rregullorja për vlerësimin funksional të fëmijëve dhe të rinjve me aftësi të kufizuara (Потпишан Правилникот за функционална проценка на деца и млади со попреченост)', *Faqja zyrtare e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut*, 12 janar 2023, <https://vlada.mk/node/31688>.

185 'Vendim për shpallje publike për zgjedhjen e anëtarëve të Komisionit për Parandalim dhe Mbrojtje nga Diskriminimi (Одлука за објавување јавен оглас за избор на членови на Комисијата за спречување и заштита од дискриминација)', *Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut* Nr. 34/2023.

186 'Thirrje publike për mbështetje të ekspertëve të KPMD-së (Јавен повик за експерти за стручна поддршка на КСЗД)', *Faqja Zyrtare e Komisionit për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Diskriminimi*, 6 mars 2023, <https://bit.ly/40PF9mk>.

187 Komisioni për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Diskriminimi, 'Dorëzimi i Informacionit Publik (Доставување на информации од јавен карактер)', 19 prill 2023.

188 'Institucionet e përmbytura me peticione diskriminimi (Институциите преплавени со поплаки за дискриминација)', *Deutsche Welle*, 28 shkurt 2023, <https://bit.ly/3LKFmm1>.

189 'Maleska-Saçmaroska: Lidhja politike konsiderohet si baza kryesore për diskriminim (Малеска-Сачмароска: Политичката припадност се смета за главен основ за дискриминација)', *Biznisvesti.Mk*, 28 shkurt 2023, <https://www.biznisvesti.mk/maleska-sachmaroska-politichkata-pripadnost-se-smeta-za-glaven-osnov-za-diskriminatsija/>.

190 'Bendevska: Kombësia, karakteristikat personale dhe statusi shoqëror – arsyt më të zakonshme për diskriminim në vitin 2022 (Бендевска: Национална припадност, личното својство и општествениот статус – најчести основи за дискриминација во 2022 година)', *MakPress.Mk*, 28 shkurt 2023, <https://makpress.mk/Home/PostDetails?PostId=527283>.

191 "A është Republika e Maqedonisë së Veriut një vend i drejtë? Si mund të avancojnë së bashku institucionet në luftën kundër diskriminimit?" („Дали Република Северна Македонија е фер земја? Како институциите заеднички да ја унапредат борбата против дискриминацијата?", *Faqja zyrtare e Komisionit për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Diskriminimi*, 28 shkurt 2023, <https://bit.ly/3TANHSq>.

Gjinia

Në fillim të janarit 2023, MD publikoi Planin Operacional për 2023 për zbatimin e planit të veprimit për Konventën e Këshillit të Evropës për parandalimin dhe luftimin e dhunës ndaj grave dhe dhunës në familje (Konventa e Stambollit) për 2018-2023. Plani përmban aktivitetet në këtë fushë nën juridiksionin e MD, së bashku me afatin kohor 2023 dhe buxhetin për zbatimin e tyre.¹⁹² Njëkohësisht, MD publikoi Planin e saj Vjetor Operacional për vitin 2023 për zbatimin e Planit të Dytë Kombëtar të Veprimit të Republikës së Maqedonisë së Veriut për zbatimin e Rezolutës së KB 13/25 “Gratë, paqja dhe siguria” (2020 - 2025) - korniza strategjike, duke përfshirë edhe aktivitetet e planifikuara nën juridiksionin e MD, së bashku me kornizën kohore të vitit 2023 dhe buxhetin për zbatimin e tyre.¹⁹³

Pas reagimeve të organizatave bujqësore dhe OJQ-ve të tjera që i mbështesin ato për problemin sistematik të mungesës së pushimit të lindjes së paguar për gratë që punojnë në sektorin bujqësor¹⁹⁴, Qeveria miratoi një program për sigurimet sociale për gratë që kryejnë aktivitete bujqësore.¹⁹⁵ Me këtë program, për herë të parë, e drejta për pagesën e pushimit të lindjes për gratë individuale fermere sigurohet si mbështetje financiare në vlerë prej 81,000 denarë për një pagesë të pushimit të lindjes nëntë mujore.¹⁹⁶ OJQ-të që bëjnë fushatë për këtë çështje e mirëpritën programin e miratuar. Megjithatë, ata gjithashtu kërkojnë që ajo të shndërrohet në një amendament ligjor dhe të mos mbetet vetëm në nivelin e programit. Për më tepër, ata besojnë se programi ka elementë diskriminues sepse fermeret duhet të plotësojnë kritere specifike, të cilat gratë e tjera nuk janë të detyruara të plotësojnë kur marrin leje të paguar të lindjes.¹⁹⁷ Në fillim të marsit, KPMD lëshoi një opinion duke përcaktuar diskriminim të tërthortë, të zgjatur, ndërseksional ndaj fermereve bazuar në gjini, status personal dhe që i përkasin një grupi të marginalizuar në ushtrimin e së drejtës për kompensim gjatë mungesës nga puna për shkak të shtatzënisë, lindjes dhe amësisë. Opinioni përfshinte një rekomandim për Ministrinë e Shëndetësisë për të përgatitur ndryshime dhe shtesa në Ligjin për Sigurimin Shëndetësor për të siguruar të drejtën e kompensimit gjatë paafësisë së përkohshme për të kryer veprimtari bujqësore për shkak të shtatzënisë, lindjes dhe amësisë për fermeret.¹⁹⁸

Ministri i Punës dhe Politikës Sociale dhe Drejtori i Agjencisë për Shërbime Mediatike Audio dhe Audiovizuale mbajtën konferencë të përbashkët për media në prag të Ditës Ndërkombëtare të Gruas. Konferenca u përqëndrua në çështjet e lidhura me gjininë, duke përfshirë dhunën me bazë gjinore dhe raportimin e medias. Gjatë konferencës, u prezantua një faqe interneti e specializuar mbi gjininë dhe median. Faqja e

192 ‘Plani Operacional për vitin 2023 për zbatimin e Planit të Veprimit për zbatimin e Konventës së Këshillit të Evropës për parandalimin dhe luftimin e dhunës ndaj grave dhe dhunës në familje (Konventa e Stambollit) për vitin 2018-2023 (Оперативниот план за 2023 година за спроведување на Акцискиот план за спроведување на Конвенцијата на Совет на Европа за спречување и борба против nasilstvo врз жените и домашно nasilstvo (Истанбулска конвенција) (Ministria e Drejtësisë, 3 janar 2023), <https://pravda.gov.mk/Upload/Documents/NAP%20GREVIO%202023.PDF>

193 ‘Plani Vjetor Operacional për vitin 2023 për zbatimin e Planit të Dytë Kombëtar të Veprimit të Republikës së Maqedonisë së Veriut për zbatimin e Rezolutës së KB 13/25 “Gratë, Paqja dhe Siguria” (2020 - 2025) – Kornizë Strategjike (Годишен оперативен план на МП за 2023 година за имплементација на Вториот национален акциски план на Република Северна Македонија за имплементација за Резолуцијата на ООН 13/25 „Жени, мир и безбедност“ (2020 – 2025), (Ministria e Drejtësisë, 16 janar 2023), 25, <https://bit.ly/3JttfHc>

194 ‘Gratë fermere prodhojnë ushqim për të gjithë dhe fermë për gjeneratat, por ato nuk kanë leje të paguar të lindjes (Земјоделките произведуваат храна за сите и одгледуваат генерации, а немаат платено породилно отсуство), *Radio MOF*, 12 dhjetor, 2022, <https://www.radiomof.mk/zemjodelkite-proizveduvaat-hrana-za-site-i-odgleduvaat-generacii-a-nema-platenno-porodilno-otsustvo/>.

195 ‘Programi për mbështetjen e sigurimeve shoqërore për gratë që kryejnë aktivitete bujqësore në vitin 2023 (Програма за поддршка за социјална сигурност за жените кои вршат земјоделска дејност за 2023 година), *Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut* Nr. 31/2023.

196 ‘Fermeret marrin leje të paguar lindjeje (Жените земјоделки добиваат платено породилно), *Nezavisen.mk*, 7 shkurt 2023, <https://nezavisen.mk/zhenite-zemjodelki-dobivaat-platenno-porodilno/>.

197 ‘Fermeret po kërkojnë një zgjidhje ligjore për lejen e lindjes (жените земјоделки бараат законско решение за породилно отсуство), *Site TV*, 20 shkurt 2023, <https://site.com.mk/zhenite-zemjodelki-baraat-zakonsko-reshenie-za-porodilno-otsustvo>.

198 ‘Opinion (Мислење) (Komisioni për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Diskriminimi, 2 mars 2023), <https://bit.ly/3KFxukJ>.

internetit propozohet të jetë një qendër burimore për mediat, ku ata mund të gjejnë burime, informacione dhe lidhje për aspekte të ndryshme të çështjeve gjinore, përfshirë dhunën me bazë gjinore, por edhe një vend ku qytetarët mund të gjejnë lidhje dhe informacione të dobishme, përfshirë institucionet dhe organizatat nga të cilat mund të kërkojnë ndihmë në rast se i nënshtrohen dhunës me bazë gjinore. Faqja e internetit administrohet nga Agjencia për Shërbime Mediatike Audio dhe Audiovizuale dhe është në dispozicion në gjuhën maqedonase, shqipe dhe angleze: www.rodotimediumite.mk.¹⁹⁹

Pati shumë reagime nga publiku në YouTube midis një youtuber-i dhe një ish-prezantuesi të lajmeve kur folësi shtjelloi përvojën e tij të parë seksuale, duke thënë se miqtë e tij e kishin goditur vajzën dhe youtuber-i qeshi me deklaratën.²⁰⁰ Ndër të tjera, Platforma për Barazi Gjinore dënoi intervistën duke deklaruar se ajo dërgon një mesazh për normalizimin e sjelljes së dhunshme në baza gjinore.²⁰¹ SHGM, SPGM dhe KEMM dënuan gjithashtu fjalimin që nxit dhunën dhe stimulon diskriminimin gjinor në intervistë, duke theksuar se liria e fjalës nënkupton përgjegjësi dhe ekzistencë të vetëdijes së lartë për parimet dhe liritë demokratike, të drejtat dhe detyrimet në një shoqëri të hapur. Megjithatë, kur liria e fjalës kthehet në vepra penale ose provokon ndonjë shkelje të të drejtave civile dhe njerëzore, nuk është liri, por agresion dhe duhet të trajtohet si e tillë.²⁰² Pas reagimeve të shumta, PTHP hapi një hetim kundër youtuberit dhe të ftuarit në intervistë, bazuar në nenin 394 të Kodit Penal - "Shpërndarja e materialit racist dhe ksenofobik duke përdorur një sistem kompjuterik".²⁰³ Së fundi, youtuber-i kërkoi falje për atë që u tha gjatë intervistës dhe për dhënien e përshtypjes se ai promovon përdhunimin dhe dhunën ndaj grave.²⁰⁴ Seanca e parë gjyqësore në këtë gjykim ishte caktuar për 27 mars, por u shty për shkak të mungesës së avokatit mbrojtës të njërit prej të akuzuarve. Gjyqtari caktoi datën për seancën e radhës më 10 maj.²⁰⁵

199 'MPPS dhe ASHMAA me angazhime të përbashkëta për avancimin e çështjeve gjinore (МТСП и АВМУ со заеднички заложби за унапредување на родовите прашања)', *Uebfaqja Zyrtare e Ministrisë së Punës dhe Politikës Sociale*, 7 mars 2023, https://www.mtsp.gov.mk/pocetna-ns_article-mtsp-i-avmu-so-zaednicki-zalozbi-za-unapreduvanje-na-rodovite-prashanja.nspk.

200 'Intervistë e diskutueshme në "YouTube" me Llatas, Reagimi i MPB dhe PTHP (Спорно „YouTube“ интервју со Латас, реакција на МБР и ОЈО)', *Alsati M*, 20 shkurt 2023, <https://bit.ly/3JPxKNW>.

201 'Reagimi i Platformës për Barazi Gjinore ndaj podkastit të L Lazarovit me mysafirin Llatas (Реакција на Платформата за родова еднаквост за поткастот на Лазаров со гостин Латас)', *Faqja Zyrtare e Komitetit të Helsinkit për të Drejtat e Njeriut të Republikës së Maqedonisë*, 21 shkurt 2023, <https://mhc.org.mk/news/reakcija-na-platformata-za-rodnakvost-za-potkastot-na-lazarov-so-gostin-latas/?fclid=IwAR162wzimD8QU2YKITZOOOPKWPZD8Bxs8nshluDstjtRuv5wBI>.

202 'Shoqata e Gazetarëve dënojnë fjalimin e Llatas-it dhe nxitjen e dhunës të YouTuber-it (Новинарските здруженија го осудија говорот на Латас и „јутјуберот“ со кој се поттикнува насилство)', *Sloboden Pecat*, 20 shkurt 2023, <https://www.slobodenpecat.mk/novinar-skite-zdruzhenija-go-osudija-govorot-na-latas-i-jutjuberot-so-koj-se-pottiknuva-nasilstvo/>.

203 'Prokuroria paraqiti një rast pas intervistës së Pavloviq-Llatas me YouTuber-in L Lazarov (Обвинителство оформи предмет по интервјуто на Павловиќ-Латас со јутјуберот Лазаров)', *Telma TV*, 20 shkurt 2023, <https://telma.com.mk/2023/02/20/obvinitelstvo-oformi-predmet-po-intervjuto-na-pavlovikj-latas-so-jutjuberot-lazarov/>.

204 'YouTuber-i Lazarov: Kërkoj falje për atë që dëgjua në podkast, ky është një sulm i rëndë (Јутјуберот Лазаров: Се извинувам за тоа што го чувте во подкастот, ова е сериозна хажка)', *Radio Mof*, 20 shkurt 2023, <https://www.radiomof.mk/jutjuberot-lazarov-se-izvinu-vam-za-toa-shto-go-chuvte-vo-podkasot-ova-e-seriozna-hajka/>.

205 'Seanca e parë e gjyqit kundër Llatas dhe L Lazarov shtyhet (Се одложи првото рочиште од судењето на Латас и Лазаров)', 27 mars 2023, <https://360stepeni.mk/foto-se-odlozhi-prvoto-rochishte-od-sudeneto-na-latas-i-lazarov/>.

LGBTI +

Në vitin e kaluar, Qeveria tërhoqi versionin e mëparshëm të propozim-ligjit për ndryshimin e Ligjit për Gjendjen Civile,²⁰⁶ për shkak të domosdoshmërisë së finalizimit të ligjit.²⁰⁷ Ky vendim shkaktoi reagime të ndryshme nga organizatat kombëtare²⁰⁸ dhe aktorët ndërkombëtarë²⁰⁹; kështu, MD nisi një iniciativë për të përgatitur një propozim-ligj të ri për Regjistrin Civil.²¹⁰ Propozim-ligji supozohet të përfshijë dispozita në lidhje me llojet dhe përmbajtjen e regjistrave, regjistrimin shtesë në regjistrin e personave të lindur pas afatit dhe regjistrimin shtesë të personave që kanë lindur në kushte shtëpiake, bashkëpunimin juridik ndërkombëtar në fushën e gjendjes civile, procedurën për njohjen ligjore të gjinisë dhe dixhitalizimin dhe ndërveprimin. Sipas njoftimit, afati i fundit për përgatitjen e draftit të tekstit është 30 qershor, 2023.²¹¹

Trupi Koordinues Kombëtar për Monitorimin e Mosdiskriminimit dhe Zbatimin e Ligjeve, Akteve nënligjore dhe Dokumenteve Strategjike në këtë fushë zhvilloi në fund të vitit 2022 seancën konstituive të komponentit të dytë të këtij organi. Në seancën konstituive, u ritheksua nevoja për të miratuar një plan veprimi kombëtar për avancimin e të drejtave të komunitetit LGBTI + në Republikën e Maqedonisë së Veriut. Draft dokumenti i përgatitur nga grupi i punës në MPPS i themeluar në vitin 2020 duhet të shqyrtohet nga anëtarët aktualë të trupit koordinues kombëtar në tremujorin e parë të vitit 2023.²¹²

Më 6 mars, në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, u mbajt takimi i përfaqësuesve të organizatave të shoqërisë civile që punojnë në temat LGBTI + me deputetët nga grupi parlamentar ndërpartiak për promovimin e të drejtave të personave LGBTI +. Në takim u diskutua për draft planin e veprimit dhe bashkëpunimin me sektorin joqeveritar. U diskutuan gjithashtu hapat e mëposhtëm për miratimin e ndryshimeve në Ligjin për Gjendjen Civile që do të mundësojnë njohjen ligjore të gjinisë.²¹³

Me rastin e ditës ndërkombëtare për dukshmërinë e personave transgjnorë, 'TransFormA' - iniciativa civile për mbrojtjen dhe promovimin e të drejtave të personave transgjnorë, organizoi një Marsh për dukshmërinë më 31 mars. Marshi u organizua nën moton "Edhe identiteti im ekziston", me qëllim reduktimin e dhunës dhe diskriminimit ndaj personave transgjnorë dhe, njëkohësisht, duke kërkuar që Ligji për Njohjen Ligjore të Gjinisë të vihet në procedurë parlamentare.²¹⁴

206 ENER, 'Propozim-ligji për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për Gjendjen Civile (Предлог на Закон за изменување и дополнување на Законот за матична евиденција)', 2019, <https://bit.ly/3kGICVo>.

207 'Propozim-ligji i Qeverisë për ricaktimin gjinor tërhiqet nga deklarata noteriale (Повлечен владиниот Предлог закон за промена на полот со нотарска изјава)', *TV 24*, 22 mars 2022, <https://bit.ly/3ra8FTQ>.

208 'Rrjeti për Luftimin e Homofobisë dhe Transfobisë dënon vendimin për tërheqjen e propozimit për ndryshime në Ligjin për Regjistrimet Personale (Мрежата за борба против хомофобија и трансфобија ја осудува Одлуката за повлекување на Предлогот за изменување и дополнување на Законот за матична евиденција)', <https://bit.ly/3raynaR>.

209 "Letër: Deputetët iu drejtuan Qeverisë së Maqedonisë së Veriut në lidhje me njohjen ligjore të gjinisë dhe ligjit të Gjendjes Civile (Европатениците се обратија до Владата на Северна Македонија во врска со правното признавање на родот и Законот за матична евиденција)', *Faqja zyrtare e Organizatës së Koalicionit Margini*, 21 prill 2022, <http://coalition.org.mk/archives/12152>.

210 'Një ligj i ri për Gjendjen Civile në përgatitje (Ќе се изготвува нов Закон за матичната евиденција)', *Pravdiko*, 16 janar 2023, <https://www.pravdiko.mk/85386-2/>.

211 ENER, 'Propozim-ligji për Gjendjen Civile (Предлог на Закон за матичната евиденција)', 2023, <https://bit.ly/3Zsh3Nq>.

212 'U ngrit përbërja e dytë e Trupit Koordinues Kombëtar për Mosdiskriminim (Конституиран вториот состав на Националното koordinativno telo za nediskriminacija)', *LGBTI United*, 16 janar 2023, <https://lgbtiunited.mk/2023/01/16/konstituiran-vtori-ot-sostav-na-nacionalnoto-koordinativno-telo-za-nediskriminacija/>

213 'Njohja ligjore gjinore për njerëzit transgjnorë është kthyer në fokusin e autoriteteve dhe legjislaturës (Правното признавање на родот за transrodovite lica се враќа во фокусot на властите и законодавниот дом)', *LGBTI United*, 6 Mars 2023, <https://lgbtiunited.mk/2023/03/06/pravnoto-priznavanje-na-rodot-za-transrodovite-lica-serakja-vo-fokusot-na-vlastite-i-ironodavniot-dom/>.

214 "Identiteti im ekziston gjithashtu" – Marshi për dukshmërinë e personave transgjnorë „I moјot identitet postoi" – Marsh za vidlivost na transrodovite lica)' , *Radio MOF*, 26 mars 2023, <https://www.radiomof.mk/i-mojot-identitet-postoi-marsh-za-vidlivost-na-transrodovite-lica/?fbclid=PAAbH6Fs3xZ7-0HJDGPq-CiIZBEaRQNJ3gLiclUmzZls4K8hDjaJmrxZAC>

